

Fũon ɲwa'anli choshi Korin

Kāon nu pa tho nnu

Ɗwa'anli yei ni nā'an Ɔoo mfe ni choshi la'ataon Korin. A ni nā'an ɲwa'anli yei ndii ye ɲa pa ghan pin mon choshi Korin ni ɲkwo nā'an chēi ɲwa'anli mfe ghō nchhō mfi'i pichēi pa nnu ghō nɛ. Pa ɲgwa la'ataon Korin ni nthi ɲkuon pichēi pa nnu ɲa, pa maon ɲa minthe pi kaonkaon nɛ, pō pi maon pipi. Nthe yie ghō, pugu tā'a nu mfu'u jijwe yugu mon non pugu. Pugu ni ndhō ni ɲkwan yaon ye'i tētēi yei mbhō pa ɲgwa Gri. Nthe yie ghō pugu ni nthō ndii pa yaon nō lán, pugu pa ku'ō nu Jishō mon gu, pugu pa ghēi nu lí'i pa ji, pi yichēi ɲkwan. Nthe yie ghō, Ɔoo nā'an ɲwa'anli yei ki'ɛ ɲkāon pa nnu pei mon ghō pugu pa ɲkwan nō ha'an nnu chiri nnu ɲga'ō Minnwi pie ɲa a pō nɛ.

Ɔoo nā'an mon ɲwa'anli yei ɲa ɲgwa pɛ ɲa pugu pin Jishō Krishto mfe non yugu ni fā'a nu fā'a yi nɛ shi ndɛ ɲku'ō mon gu mfā'ō kinein. Nnɛ, ɲgē pa ghan choshi Korin ɲa pugu fe non yugu ki lo ɲgī'ɛ ni fā'a Jishō Taathō, nthe ɲa a yie mbō shendaon ɲa pugu shi mfā'ō kinein nɛ. Pugu shi mfā'ō ɲkieɲ mme kinein ndii ɲgwa le ɲku'ō mon gu nɛ.

Mā'an nu chrà

¹ Nwa'anli yei llo pi mbho mu Poo. Minnwi chu'oo a ntogo pi nkuon khwa njù'oo yi no po nu ngan ntaon Krishto Jisho. A llo mbho pigi Shoshtene ndin via, ² ngēi nu ni choshi Minnwi na a po la'ataon Korinj ne, ni pa ngwa pe na Minnwi gē vugu na pugu po ngwa taontaon ntogo pi mon po nu ta'a yi pugu pa Krishto Jisho, pugu pa nguon ngwa pe na pugu po mon nguon li'i na pugu gha nga'oo Taatho mbo Jisho Krishto na a Taatho yugu mbini mbo via ne.

³ Pwapun pugu pa ghighri llo mbho Minnwi mbo Taa via pugu Jisho Krishto, mbo Taatho, po ni pēi.

Poo too Minnwi nthe ngwa Korinj

⁴ Ntōo Minnwi a nguon ndii nthe vēi, nthe fi'i pwapun na a nōon ni pēi mon Krishto Jisho ne. ⁵ Mon po nu ta'a yi pēi pa Krishto Jisho, pēi gū ghan fā'oo mon nguon nnu ghao, mon nkwan ha'an pēi gha nchrā ne pugu pa ji nu nnu mēi. ⁶ Yei nkwan no ha'an Minnwi ni nōon ni pēi na chrā na pigi ni nchrā ni pēi nthe Krishto ne, nnu shini, ⁷ nne na ki'i pēi pou sheshe fé mon Jijwe no ha'an pēi tho njwere nu na pi nōon Taatho via mbo Jisho Krishto ne. ⁸ Jisho Krishto ju na a shi nū'on vēi, pēi thi a tini ti ngēi nchēin no ndugwi yi, ki lo mfā'oo krēi nu mon llé na Taatho via mbo Jisho Krishto shi ntho ne. ⁹ Minnwi po pi kà'a ki fi, mbo ju na a ni mēin vēi na pēi po ka'a pēi pa muun vi, Jisho Krishto mbo, Taatho via ne.

Pa minduonduon mon choshi

¹⁰ Ndīgəi vəi, ma pa lɪŋ paŋ, pi ni ligi Taathɔ via mbo Jishɔ Krishto, ɲa ɲguon vəi pɔ ni ta'anɲgi, pugu pa ɲa ki'i minduonɲduon nu'un mbo shina pəi, ɲa pəi pɔ ta'a yi mon lina pugu pa mb'i nu nnu məi. ¹¹ Nchhu nɛiŋ, ma pa lɪŋ paŋ, nthe ɲa ɲgwa ɲa pugu llo nda Kloe kwo chhu vəi ɲa fə'i pɔ shina pəi. ¹² Nnu ɲa nchhu nu nɛ pɔ pi ɲa sheshon vəi thɔ nchhu pi ɲa, "Nshi njou nyan pi njin Pɔɔ," ki ɲa, "Njou pi njin Apolo," ki ɲa, "Njou pi njin Kefa*," ki ɲa, "Njou pi njin Krishto."

¹³ Krishto pɔ pi mon pa chu'uchu'u? Pi ni ɲkwɪŋ Pɔɔ ɲkuon wá'a nthe vəi? Ki ɔ ni ɲkwe ɲkhɪ nɔ ligi Pɔɔ? ¹⁴ Ntɔo Minnwi nthe ɲa nshini ndɔ ɲkwe mmu ɲkwe vəi ni ɲkhɪ. Nki wu'ɔ ɲkwe pi Krishpu pugu Gayu ni ɲkhɪ. ¹⁵ Nnɛ yichəi ɲon nthe pa'a a lo nji'i nchhu ɲa a ni ɲkwe ɲkhɪ pi ni ligi a. ¹⁶ (Mi ni mbini ɲkwe mbaanda Shitefana ni ɲkhɪ ɲkaa pugu. Ntɔgo yie, ndɔ nu'un nji ɲa mi ni mfe ɲkhɪ ni yichəi ɲon nduon.) ¹⁷ Nthe ɲa Krishto shini ndɔ ntaon a pi ɲa nthɔ ɲkwe ɲgwa ni ɲkhɪ, a ni ntaon pi ɲa nthɔ nchii chrà pwa pisha'akhɔ, ki lo nchii pi ni chrà shiethɔ ɲgwamishua, nne ɲa ki'i gu Krishto ɲkuon wá'a phe ghrí ɲa a pɔ mon ghɔ nɛ.

Krishto pɔ pi ghrí pugu pa shiethɔ Minnwi

¹⁸ Nthe ɲa ɲkɪni nthe gu Krishto ɲkuon wá'a pɔ pi nnu na ni ɲgwa pɛ ɲa pugu phe nu gha nɛ, ndɔ ni pia ɲa pia lugu nu nɛ, a ghrí Minnwi. ¹⁹ Nthe ɲa Nwa'anli Minnwi chhu ɲa,

* **1:12** 1:12 Yei ni mbo yichəi ligi Pita.

“Nshi mbiri shietho ghan shietho,
ndāa lina ghan ji nnu.”

²⁰ Ghan shietho pigho hiŋ? Ghan ji ŋwa’anli pigho pɔ pi hiŋ? Ki pa ghan lōu pa nnu ni shietho mbhi heŋ pɔ pi hiŋ? Minnwi lo ŋkwo chwē shietho ŋkuoŋ mbhi yei taon nnu na? ²¹ Ŋa mon shietho Minnwi, ŋgwa ŋkuoŋ mbhi shini ndo nji Minnwi ntogo pi ŋkuoŋ shietho, Minnwi ni mfā’o pwatua ntogo pi ŋkuoŋ chrà nnu na ŋa pigi chii nu ne, no kwe nu ŋgwa pe ŋa pugu piŋ ne. ²² Nthe ŋa ŋgwa Juu tā’a pi li, pa ŋgwa Gri tā’a yugu pi shietho. ²³ Ndo pigi ghà nchii pi Krishto ŋa pi kwīŋ vi ŋkuoŋ wá’a, mbo ki’ingini ni ŋgwa Juu mbini mbo nnu na ni ŋgwa taon nduoŋ.

²⁴ Ndo ni pa ŋgwa ha’an pi gē vugu ne, pa Juu pugu pa ŋgwa taon nduoŋ, Krishto pɔ pi nji Minnwi pugu pa shietho Minnwi. ²⁵ Nthe ŋa yaon Minnwi ŋa a pɔ pi no nnu na ni ŋgwamishua ne, fā’o shietho mon gho ŋa a chaa yi ŋgwamishua ne, ndo yaon Minnwi ŋa a pɔ no kī’i ni ŋgwamishua ne, tini nchaa nji ŋgwamishua.

²⁶ Pa liŋ paŋ, pēi pī’i yaon ŋa pēi ni mbo yie gho ndii ŋa Minnwi ni ngē vōi ne. Ngwamishua shini ndo ndii ntou yōi no pa ghan shietho, pa’a ntou yōi lo mbo pa ghan nji, pa’a ntou yōi lo mbo pa ŋgwa lienlien. ²⁷ Ndo Minnwi chu’o pa ŋgwa ŋa ŋkuoŋ mbhi pī’i ŋa pugu ŋgwa gha ne, no shhū nu pa ghan shietho no gho, Minnwi chu’o ŋgwa ŋa pugu pa ŋkī’i mon mbhi ne no shhū nu pa ghan nji no gho. ²⁸ Minnwi chu’o

pa yaon̄ ña nthĩnkwo yugu lo ñkērē, pi lo nchĩ'ō vugu mon̄ mbhi nē, pa yaon̄ ghagha no shwi'i, nu pa yaon̄ ña ñkuon̄ mbhi pi'i ña a yi lien̄ nē, shhē. ²⁹ Minnwi chwīe nne ña ki'i yichēi ñon̄ kwēi njù'ō yi shhi yu.

³⁰ Ndo a chwīe Minnwi ña pēi pō ta'a yi pēi pa Krishto Jishō. Minnwi chwīe ña Krishto pō yia shiethō, pugu pa ndindī yia, mbo ñgan̄ chwīe pia pō yi taon̄taon̄ ndō mbo ñja'andi'i yia. ³¹ Nenne, no ha'an̄ Ñwa'an̄li Minnwi chhu nē, "Sheshen̄on̄ ña a kwēi njù'ō yi nē, kwēi njù'ō yi nthe pi Taathō."

2

Ñkĩni nthe gu Krishto ñkuon̄ wá'a

¹ Ndīi ña ñki tho ñjēi vēi nē, ma pa lĩn̄ pan̄, ñshini ndō nthō nchīi nnu shini Minnwi ña a ni ndōiñ nē pi mon̄ pa mme chrà pugu pa nōon̄ nu shiethō. ² Nthe ña mi ni ndōgo nthī ma ña mba'a ñji'i ñji sheshe nnu shina pēi ñkien̄ Jishō Krishto pugu pa ña pi kwīn̄ vi ñkuon̄ wá'a. ³ Mi ni nthō ñjēi vēi mon̄ kǐ'i pugu pa pōgo ni ntou wrū nu. ⁴ Ndo chrà a pugu pa nnu ña mi ni nchīi nu nē shini ndō mbo mon̄ shiethō ñgwamishua pugu pa memme chrà liliñ, ndō a ni mbo pi mon̄ lĩ Jijwe Minnwi pugu pa ñji, ⁵ nne ña ki'i piñ yēi pō pi ñkuon̄ shiethō ñgwamishua, â pō pi ñkuon̄ ñji Minnwi.

Shiethō lo mbho Minnwi

⁶ Ndo pigi ghà nchīi ñkĩni shiethō ni ñgwa pē ña pugu pa ntinimme mon̄ piñ nē, ñji'i nthe no ha'an̄ a lo mbo pi shiethō ñkuon̄ mbhi yei nē,

ki yi pa ghan sha'a ngwa nkuon mbhi yei na a yi'i na pugu chho ntogotogo ne. ⁷ Ndo pigi gha nchi shietho Minnwi na a lei ki ngwa lo nji ne, mbo shietho lei na Minnwi ni nchu'o nkaon mbhi maa nje no ndigha'o yia ne. ⁸ Kan ta'a ngan sha'a ngwa nkuon mbhi yei lo nji'i nji shietho yei, ntho na pugu kan nji, pugu shi kan nkwin Taatho ndigha'o nkuon wa'a. ⁹ Ndo no ha'an pi na'an mon Nwa'anli Minnwi na,
 "Pa nnu na muun ligi lo naa njei ne,
 pa'a tene lo naa nja'o ne,
 mbo yaon na nonmishua lo naa mbi'i tho yu
 mbo yaon na Minnwi piri ni pa ngwa ha'an
 pugu khwa vi ne."

¹⁰ Minnwi non pa maon pei ni pigi ntogo pi mbho Jijwe. Ntho na Jijwe gha nta'a nguon yaon ghao, nji'i ntho pi la'o pa nnu na Minnwi ka'a ndo ndei ne. ¹¹ A go shina ngwamishua na minthe a ji nnu na non pi'i nu ne nken jijwe non gho na a po mbin yu ne. Wu'o nenne non lo nji nnu na Minnwi pi'i nu ne nken Jijwe Minnwi. ¹² Pi lo nji'i mfe pi jijwe nkuon mbhi ni pia, pi fe pi Jijwe na a lo mbho Minnwi ne ni pia, nne na minthe pia ji pa yaon na Minnwi fe ni pia mon pwapun yi ne.

¹³ Nenne ki'e, pigi lo nji'i nchra pi ni chra na pigi ye'i lo nkuon shietho nonmishua, pigi chra pi chra na Jijwe Minnwi ye'i vigi no gho ne, ntho ntugu nin nnu shini mon jijwe ni pa ngwa pe na pugu fa'o Jijwe ne.* ¹⁴ Non na a lo nji'i mfa'o

* **2:13** 2:13 Yichai shendaon no chhu nu nnu yei po na ntho ntugu nin nnu shini mon Jijwe ni chra na Jijwe fe ne.

Jijwε Minnwi nε minthe pa'a a lo nji'i mbinj pa nnu ηa a llo mbhɔ Jijwε Minnwi nε, nthe ηa pa nnu pighɔ pɔ pi nɔ pa nnu na, nthe ηa minthe pi wu'ɔ nji ghɛrɛ nnu pighɔ pi monj Jijwε. ¹⁵ Nonj ηa a fā'o Jijwε nε ghà ntou moonj ηguonj yaonj ghao nji, ndo minthe pa'a sheshenonj lo ntou vi. ¹⁶ Nthe ηa,

“A gɔ ηa a ji pī'i nu Taathɔ
ti a nthe a tigi vi?”

Ndo pia fā'o pī'i nu Krishto.

3

Pa puonj fà'a Minnwi

¹ Nɔ chrā nu nnu shini, ma lɪnj panj, a kanj ni nthe pa'a ndo nchrā ni pɛi nɔ ha'anj nchrā pi ni ηgwa ha'anj pugu fā'o Jijwε Minnwi nε, ηki chrā ni pɛi pi nɔ ha'anj pɛi pɔ pi ηgwa ηkuonj mbhi, nɔ pa puonj pro monj pinj nu Krishto. ² Nki fε pi pinj ni pɛi ηa pɛi nnu, nshini ndo mfe pi maonj chienchienj ni pɛi, nthe ηa pɛi shini ndo naa ηkā'o nɔ yi chienchienj. Nji'i nthe pi ndwe pɛi shi lo naa nji'i ηkā'o, ³ nthe ηa pɛi wu'ɔ mbi'i nchhɔ chombhi yɛi nɔ ha'anj ηgwa ηkuonj mbhi ghà nchhɔ nε. Nthe ηa nɔ ha'anj kighi'ɛ pugu pa fɛ'i wu'ɔ mbɔ nu shina pɛi nε, a lo nɔonj ηa pɛi pɔ pi yi ηkuonj mbhi, nchhɔ chombhi yɛi nɔ ηgwa ηkuonj mbhi? ⁴ Nthe ηa ndii ηa nonj vɛi chhu ηa, “Njōu pi njinj Pɔɔ,” yichɛi ηa, “Njōu pi njinj Apolo,” yie ghɔ shi lo nɔonj ηa pɛi thɔ mbɔ pi nɔ ηgwa ηkuonj mbhi?

⁵ Apolo pɔ pi gɔ? Pɔɔ pɔ gɔ? Pugu pa puonj fà'a ηa pɛi kie pi mbhɔ pugu mbinj Taathɔ, nɔ ha'anj

a fe shìna ni sheshenon vigi ne. ⁶ Nki phi mbhě, Apolo shā'ò ñkhĩ ñkuon ghó. A chwīe Minnwi a ku'ó. ⁷ Nne, mme nnu shi lo ñji'í mbo pi non na a phī ne, ki non na a shā'ò ñkhĩ ñkuon ghó ne, a po pi Minnwi na a chwīe a khē ne. ⁸ Non na a phī ne pugu non na a shā'ò ñkhĩ ñkuon ghó ne wu'ó ta'a yaon, sheshe ngan vi shi mfā'ò kinein yi wu'ó no fi'í fà'a yi. ⁹ Nthe na pigi ghao po pi puon fà'a Minnwi, pèi po pi mon nyien Minnwi, mbini mbo pi nda Minnwi.

¹⁰ Ni fi'í pwapun na Minnwi fe vèi, no ñkien ngan krao nda na a ji fà'a nga'a ne, ñki nū'ón kwonda, non nduon krao nda ñkuon ghó. Sheshenon lina nu ñkwan no ha'an a krao nu ñkuon kwonda ghó ne. ¹¹ Nthe na minthe pa'a yichèi non lo mbini nū'ón yichèi kwonda nduon, ñkien ye na a kwo po ne, mbo Jishó Krishto.

¹² Ndwe, sheshenon ñkrao nu ñkuon kwonda ghó pi ni laongo, ki tìni, ki pa ngù'ó tininchuon, ki thì, ki trũ yó, ki pi, ¹³ kan mbha fà'a sheshenon shi nōon non yi, ndii na mme llé Krishto shi ntūgu vi ni mōnon ne. Mōnon shi njwe'í ñkwan fà'a na sheshenon fā'a ne. ¹⁴ Fà'a na a fā'a ñkuon kwonda ghó ne mien ki kii, a fā'ò kinein. ¹⁵ Fà'a sheshenon ñkii, ngan vi shien, ndo ndutho yi lūgu pi wu'ó no ha'an a tei ntaon pi mon mōnon.

¹⁶ Pèi lo ñji'í ñji na pèi po pi Nda Minnwi? Pugu pa na Jijwe Minnwi chho mbin pèi? ¹⁷ Sheshenon mbiri Nda Minnwi, Minnwi piri vi ñkaa yu. Nthe na Nda Minnwi po pi yi taontaon, Nda Minnwi ghó ya ndo mbo pi pèi.

¹⁸ Ki'i sheshenon fii non yi. Sheshenon shina p̄ei mbī'i na a fā'o shietho mon mbhi yei, a pie na a gū na nne na minthe a gū ŋkien ŋgan shietho.

¹⁹ Nthe na shietho ŋkuon mbhi yei p̄o pi nnu na ni Minnwi. Nthe na pi nā'an na,

“A wēin pa ghan shietho
wu'ɔ ni yugu shietho.”

²⁰ Ŋkamu'on,

“Taatho ji kwā'a nu ghan shietho,
na a lo mfā'o gh̄ere.”

²¹ Nne ki'i non kwēi njū'ɔ yi nthe ŋgwamishua nthe na ŋuon pa yaon ghao p̄o pi ȳei. ²² Ki a p̄o pi P̄oɔ, ki Apolo, ki Kefa, ki ŋkuon mbhi, ki chombhi, ki gu, ki mbhi ndwe, ki ye na a tho nu ne. Ŋuon yi ghao p̄o pi ȳei. ²³ P̄ei p̄o yi Krishto, Krishto p̄o yi Minnwi.

4

Fà'a ghan ntaon jisho

¹ P̄ei lili vigi pi no puon fà'a Krishto, pugu pa ŋgwa na pi nū'on vugu na pugu lina ni nnu lēin Minnwi. ² No pigi nu, a pie na ŋgwa na pi nū'on vugu na pugu lina ni pa maon ne p̄o ŋgwa pe na minthe non yi'ə non yi mb̄in pugu ne. ³ Ndo ni mu, a p̄o pi ŋkien muon mi nnu na a sha'a p̄ei nsha'a a, ki na a sha'a sheshe ndasha'a ŋgwamishua nsha'a a. Nji'i nthe pi mmu, ndo nji'i nsha'a non a. ⁴ Nthe na ndo nji'i nji sheshe nnu na minthe ŋkr̄ei non a no gh̄o, ndo nji'i ntogo sha'a nthe pi yie. A Taatho mbo non na a gh̄a nsha'a a.

⁵ Nthe yie gho, ki'i ngwēin non nɔ ngusha'a ki ndii lo naa nkā'o, ki Taathɔ lo naa mbini ya'a. A ju mbo non na a shi nthɔ ni pa nnu na a pɔ mon njin ndwe ne paa, ntugu pa nnu na a pɔ njù'ɔ ngwa ne. Nne, sheshenon fā'o ndigha'o yi llo mbho Minnwi.

⁶ Pa lin pan, ndɔgo nnu pei pi mbin pigi Apolo nthe vɛi nthe na pɛi ye'i mbho pigi nɔ mien nu ki lo mfərə fi'i yaon na pi nā'an ne, na ki'i sheshenon vɛi nɔon non yi, nshigi yichɛi non, nchī'ə yichɛi. ⁷ A yɛi gɔ sheshe kwri mbin gho? ɔ fā'o pi kho na pi shi lo nji'i mfefe ve? Ti a mbo na pi fefe ve, a chwie kho ɔ tho kwɛi njù'ɔ yɔ pi nɔ ha'an pi lo nji'i mfefe ve?

⁸ Pɛi pī'i na pɛi kwo fā'o nguon yaon na pɛi tā'a nu ne! Pɛi pī'i na pɛi kwo gū pa ghan fā'o. Pɛi pī'i na pɛi kwo gū pa fùon ki lo mbo pi ni ghɛɛ yigi. Nɔ shishini, nkhwā na pɛi ka ni ngū pa fùon, nne na minthe pigi nkāa pigi sha'a fùon pia ka'a. ⁹ A fhi vɛi nɔ ha'an Minnwi fe ndugwi njin li'i ni pigi, mbo pa ghan ntaon Jisho, nɔ pa ngwa ha'an pi fe njó gu ni pugu pi li'i wo mon mbhi, ligi pa ghan ntaon Minnwi pugu pa ngwamishua.

¹⁰ Ngwa pī'i na pigi pa na nthe ligi Krishto nɔ pɛi pī'i na pɛi pa ndina mon Krishto. Ngwa pī'i na pigi kī'i nɔ pɛi pī'i na pɛi tini. Pi tuo vɛi nɔ pa ngwa chiichii, nɔ pigi pɔ pa minkwasha. ¹¹ Ti mfe ndwe, nji yia vigi, njù'ɔ yigi pini nu'un njaon, ndhwí yigi pɔ pa chɔ'i, pi wie vigi ki tou, pigi pini mbo pa ngwa ki la'a, ¹² pigi fā'a ki jwe ni mbho minji nɔ yōu nu, pigi fe mborɔ ni ngwa

pe ɲa pugu chōno vigi ne, ndii ɲa pi fe ɲgə'i ni pigi ne, pigi wēiɲ njù'ɔ pa'a a lo mfhi nnu. ¹³ Ndiɲ ɲa pi chhu phi tho pigi ne, pigi khwē pi ni chrà pɔpɔɔ, pigi pɔ nɔ pa ɲku'u maon ɲkuon mbhi, pa ndundu'u ɲguon yaon ghao ti nchəiɲ ndwe.

¹⁴ Ndo nji'i nā'an pa nnu pei pi nɔ shhū nu vəi ndo nā'an pi nɔ tigi nu vəi nɔ pa puon paɲ ɲa ɲkhwā. ¹⁵ Nthe ɲa nji'i nthe pi nɔ ha'an pəi fā'o wuɲ ɲkan ɲhan lina nu ni pəi mon piɲ yəi mbiɲ Krishto ne, pəi lo nji'i mfā'o ntou pa taa. ɲki gū taa vəi mon piɲ nu Krishto Jisho ntogo pi ɲkuon pwa pisha'akho ɲa ɲki chii ni pəi ne. ¹⁶ Nthe yie gho, mā'an ghrí yəi ɲa pəi pini mbha nnu paɲ.

¹⁷ Nthe yei nnu, ntaon Timoti ni pəi, mbo ɲkien muuɲ a ɲa ɲkhwā, ndo mbo muuɲ ɲa a nthe ɲon yi'ə non yi mbiɲ yu mon Taatho ne. A shi ɲkwii vəi ni mbha chombhi a mon Krishto wu'ɔ nɔ ha'an ɲje'i ɲguon li'i mon ɲguon pa choshi ne.

¹⁸ Pichəi pa ɲgwa shina pəi tene nu, nthe ɲa pəi pi'i ɲa ndo nji'i ntho nu nɔ kra nu vəi. ¹⁹ Ndo mon kuo ndii, nshi ntho njəi vəi nɔ ha'an Taatho mbiɲ, nne kan nshi njəi nji ɲa ɲhan titene pine fā'o ne, ki lo ɲgu'ɔ mbo pi chrà ni nchò. ²⁰ Nthe ɲa Sha'afuon Minnwi lo nji'i ɲgu'ɔ mbo pi mon chrà ni nchò, a pɔ pi mon nji. ²¹ Pəi khwǎ pi yəi? Ntho njəi vəi pi ni ɲgwàn ki ni khwǎ mon jijwe juju?

5

Kwoshuon ghà fuo choshi

¹ Shishini, ñja'ò pi chhu ña shúon pò shina pèi, ñkwan kwoshuon ña a shi'a ndò ñji'i mbo shina pa ghan ki pin Minnwi ne, ñja'ò ña yichèi ñon lōgò ñgwe tãa vi. ² Pèi ka thò ntetene fiën ña pèi kan ni nthò ñkòikèi. Pèi fu'u ñon ña a chwìe nnu yei ne shina pèi.

³ Nji'i nthè nò ha'an pia lò ñji'i mbo ka'a mon freinon ne, pia pò ka'a mon Jijwe. Nkwo sha'a ñon vei pi nò ha'an mbo pi hene. ⁴ Mon ligi Jishò Taathò, ndii ña pèi kirì pia pò ka'a mon jijwe ntogò pi ñkuon ñji Taathò via, Jishò Krishto ña pia pugu pò ka'a ne, ⁵ pèi fã'ò nò cha'a nu ñon vei mfe mbhò Shata a piri freinon yi, nne ña jijwe yi lūgu mon llembhi Taathò.

⁶ Titene yèi lò ñji'i mbwa. Pèi lò ñji ña muon mi shigèi yaon chwìe prupina ku'ò ghà nchwìe ñguon prupina ku'ò? ⁷ Pèi fu'u ndunu yaon chwìe prupina ku'ò shina pèi, nne ña minthe pèi pò gwí prupina fhi ña yaon chwìe prupina ku'ò lò ñji'i mbo mon ghò ne, mbo yaon ña pèi ya mbo ne. Nthe ña pi kwo jwi Krishto mbo muon minji jì Lli Nji'a nò yaon fe'ingien. ⁸ Nthe yie ghò, pia jì jì ghò ni brei ña a lò ñji'i mfã'ò ndunu yaon chwìe prupina ku'ò mon ghò ne, mbo phi pugu pa nnu totro, ndò â pò pi ni brei ña yaon chwìe prupina ku'ò lò mbo mon ghò ne, mbo njù'ò ndindì pugu pa nnu shini.

⁹ Mon ñwa'anli ña mi ni nã'an mfe ni pèi ne, ñki chhu ni pèi mon ghò ña ki'i pèi chi kwò pèi pa ghan kwo shúon. ¹⁰ Nshini ndò ñji'i nthò nchhu pi ghan ki pin Minnwi ña pugu pa ghan kwo shúon ne, ki pa ghan lúá pugu pa ghan

nchīgi, ki pa ghan gha' o pa nnwi. Nthe ña ñkan nchhu pi nenne, a nōon ña p̄ei taon taon ki lo nu'un mbi'i ñkuon mbhi. ¹¹ Ndo ñā'an mfe ni p̄ei pi ña ki'i p̄ei chi kwò p̄ei pa ñgwa ña pugu chhu ña pugu pa liñ mon piñ ndo mbo pi ñkwoshuon, ki ñgan lúá, ki ñgan gha' o pa nnwi, ki ñon ña a chhu phi nthe ndiñ vi ne ki mbaa là' o, ki ñgina. Ki'i p̄ei yi'i ndo nchochho ñji maon p̄ei pa ñkwan ñgwa pine.

¹² Nthe ña a lo mbo li'i a no sha'a nu pa ñgwa ña pugu p̄o mbhi ne. P̄ei shi'a nsha'a pi pa ñgwa pe ña pugu pa ñgia choshi ne? ¹³ Minnwi shi nsha'a ñgwa pe ña pugu shi lo mbo ñgia choshi ne. Nwa'anli Minnwi chhu ña, "P̄ei fu'u ñon mbimbhi shina p̄ei."*

6

Puru nu yichai ñgan piñ ndasha'a

¹ Ndiñ ña ch̄ei ta'a ñon v̄ei f̄ā' o f̄ē' i pugu ndiñ vi mon piñ ne, a kie pi neiñ ñgāon ti ñḡei mburu pi ni ghan ki piñ Minnwi ña p̄ugu sha'a ki lo mburu pi ni ñgwa Minnwi pi taon taon? ² P̄ei lo ñji ña pa ñgwa Minnwi pi taon taon le nsha'a ñkuon mbhi? Ti ã mbo ña a shi nsha'a p̄ei nsha'a ñkuon mbhi, a kie pi neiñ pa'a p̄ei lo ñk̄ā' o no sha'a nu pa puon mi shá'a? ³ P̄ei lo ñji'i ñji ña pia le nsha'a pa ghan ntaon Minnwi? Æ mbo nenne kan p̄ei k̄ā' o no lii nu pa nnu mon chombhi yei! ⁴ Nne ti p̄ei mf̄ā' o shá'a, a chw̄ie kho p̄ei nū' on pi shhi pa ñgwa ña pugu lo ñji'i mbo ñgwa choshi

* 5:13 5:13 *Ñwa'anli Mbra Fe nu Gí. 13:5.

ne? ⁵ A ηkieη nnu lritho ni p̄ei. Minthe a ki'i mbo ηa kaη ta'a ηgaη shietho lo mbo shina p̄ei ηa minthe a lūgwi shá'a shina ghaη piη? ⁶ Ndo no ha'an a po ne, ta'a ηgaη piη puru ndin vi mon piη ni pa ghaη ki piη Minnwi.

⁷ Wu'co po nu ηa p̄ei ni non p̄ei ghēi nthi shá'a nōon ηa p̄ei kwo ya ηgū ti ηgēi nchēiη cho ηkhī. A lo ηka pwa ηa co mien ηjēi ηgē'i nthe ηa pi fāan nnu mbiη ghō, ki mien pi chīgi ghō? ⁸ Ndo p̄ei ndutho yēi ghà nchwīe pa fāη pugu pa nchīgi, ndo nchwīe nne pi mbiη pa liη p̄ei.

⁹ Ki p̄ei lo nji'i nji ηa mba'a ηgwa tētēi fā'o shina mon Sha'afuon Minnwi? Ki'i pi fī v̄ei: mba'a ηgaη kwo shúon, ki ηgaη gha'o pa nnwi, ki ηgaη lán ηa a kwo shúon ne, ki pimb̄ia ηa pugu pa shakhi ne, ki pimb̄ia ηa pugu lōgo pichēi pimb̄ia no ηgwe vugu ne, ¹⁰ ki pa ηgina, ki ηgaη lúa, ki pa mbaa là'o, ki pa ηgwa ηa pugu chhu phi nthe pichēi ηgwa ne, ki ghaη nchīgi le ma mfā'o shina mon Sha'afuon Minnwi.

¹¹ Ndo pichēi ηgwa shina p̄ei ni ηgu'co mbo pi nenne. Ndo pi shīgao v̄ei, pi ni nchwīe p̄ei po yi taon̄taon, pi ni nchwīe p̄ei po yi ndind̄i shhi Minnwi ntogo pi ηkuon̄ ligi Taatho mbo Jisho Krishto pugu pa Jijwe Minnwi yia.

Lē'i kwo nu shúon

¹² Pichēi ηgwa shina p̄ei chhu ηa, "Mfā'o nji no chwīe nu sheshe yaon̄." Ndo a lo nji'i mbo ηguon̄ yaon̄ ηa a fā'o ghēre ni p̄ei. Pichēi chhu ηa, "Mfā'o nji no chwīe nu sheshe yaon̄." Ndo minthe pa'a ndo nji'i mien sheshe yaon̄ fā'o nji mbiη mu. ¹³ Pichēi chhu yugu ηa, "Maon̄ ji po pi

ni puŋ, puŋ pɔ ni maon jɪ, ndɔ Minnwi shi shi'i ŋguon vugu yi paa gho." Ndo non non lo mbo pi no kwo nu shuon, a pɔ pi yi Taathɔ, Taathɔ pɔ yi non. ¹⁴ Minnwi ni ŋkɛrɛ Taathɔ mfu'u mon gu, ŋgu'o shi ŋkɛrɛ via pi nenne mfu'u pi ni ghrɪ yi. ¹⁵ Pɛi lo nji na non pɛi pɔ pi ghrà non Krishto? Minthe ndɔgo ghrà non Krishto nchwɛ a pɔ ghrà non shakhi? Minthe pa'a a lo nji'i mbo nenne! ¹⁶ Ki pɛi lo nji na non na a turu non yi pugu shakhi ne, ta'a non pugu yu? Nthe na pi nã'an na, "Yi paa gho shi nchini ŋgũ ta'a freinon." ¹⁷ Ndo non ye na a chini non yi mbin Taathɔ ne gũ ta'a yi pugu yu mon jijwe.

¹⁸ Pɛi tei kwo nu shuon. Sheshe phi nduon na non chwɛ ne lo nji'i mbo pi mon non yu ndo ngan kwo shuon chwɛ phi pi mbin non yi. ¹⁹ Ki pɛi lo nji'i nji na non yɛi pɔ pi nda Jijwe Minnwi na a pɔ mbin pɛi ne, na Minnwi ni mfe ni pɛi ne? A lo mfã'o pɛi mfã'o non yɛi, ²⁰ Minnwi ni njuon vɛi ni tinichuon. Nne gha'o Minnwi mon freinon yo.

7

Ntɛgi ŋkuon nnu lán

¹ Ndwe no lɪi nu pa nnu pe na pɛi ni nã'an ne: "A pwa ni mimbɪa no chho nu ki lo nɛi mingwe." ² Ndo nthe pa mɔon nu no gũ nu mon nnu kwo shuon, sheshe mimbɪa wu'o nji pi ŋgwe vi, sheshe mingwe wu'o nji pi ndaon vi.

³ Mimbɪa jɪ ŋgwe vi ndii na ŋgwe vi tã'a nu ne, mingwe fe non yi ni ndaon vi ndii na ndaon vi tã'a nu ne. ⁴ Nthe na a lo nji'i mfã'o mingwe

mfā'ò nonj yi, a fā'ò ndaonj vi. Wu'ò nenne, a lo nji'i mfā'ò mimbria mfā'ò nonj yi, a fā'ò mingwe.

⁵ Ki'i nonj lāa vichəi, kanj a neinj pəi pɔ ni ta'annggi nɔ kuo ndii, nne ɲa minthe pəi fe nonj yəi ni luonj Minnwi, ndo ndii gho gha ntogo pəi pini mbini njəi nonj ɲkamu'onj, nne ɲa ki'i Shata mōonj vəi nthe pou wəinj nonj. ⁶ Ndo nchhu yei pi nɔ pinj nu nnu ɲa pəi pī'i ne, a lo nji'i mbo pi gí.

⁷ Nkhwā ɲa ɲguonj ɲgwa pɔ nɔ ha'anj mbo ne. Ndo sheshenonj fā'ò ji fé llo mbho Minnwi. Chəi nonj fā'ò yei ɲkwanj fé, yichəi fā'ò yini ɲkwanj fé.

⁸ Ni pa ɲgwa pe ɲa pugu lo nji'i ndan ne pugu pa kugu, a pwa ɲa pugu kina ki lo ndan nɔ ha'anj mbo ne. ⁹ Ndo ä mbo ɲa minthe pa'a pugu lo ɲgwəinj nonj yugu, pugu lanj. Nthe ɲa a pwa lanj nu nchaa khu nu njì yəi nu mimbria ki mingwe.

¹⁰ Mfe yei gí ni ɲgwa pe ɲa pugu lanj ne, a lo nji'i mbo pi nyanj gí a yi Taathɔ. Ki'i mingwe shāanj lánj yugu ndaonj vi, ¹¹ ndo ti ä nshāanj, a kina ki lanj, kienj nenne, a pini nchīni nggì pugu ndaonj vi. Ndo ki'i mimbria fu'u ɲgwe vi.

¹² Ndo ni pigəi ɲgwa, nchhu yei, mbo pi mmu, ki lo mbo Taathɔ, ɲa sheshe mimbria ɲa a ɲganj pinj ne, mfā'ò ɲgwe vi ɲa a lo nji'i mbinj Minnwi, a khwā nɔ chho nu pugu yu, ki'i a shāanj lánj yugu yu. ¹³ Ti sheshe mingwe mfā'ò ndaonj vi ɲa a lo mbinj Minnwi, a khwā nɔ chho nu pugu yu, ki'i a shāanj lánj pugu yu. ¹⁴ Nthe ɲa pi chwīe ndaonj vi ɲa a lo mbinj Minnwi ne pɔ yi taonjaon nthe ɲgwe vi ɲa a pinj ne, mingwe ɲa a lo mbinj Minnwi ne pɔ yi taonjaon ɲkaa yu nthe ndaonj vi ɲa a pinj ne. A kanj ni mienj ki pɔ pi nenne, puonj

pɛi shi kaŋ mbɔ pi taonɔtaon, ndɔ nɔ ha'an a pɔ nɛ, pugu pi taonɔtaon.

¹⁵ Ndɔ ti ye non na a lo nji'i mbin Minnwi nɛ nishāan lán, p̄ɛi mien a shāan. Mon yie nkwan shina, ndin mon pin na a mimbia ki mingwe nɛ, lo nji'i mbɔ pi mon nkii. Minnwi gē vɛi na pɛi chhɔ mon ghighri. ¹⁶ Gò mingwe, ɔ ji pi nein na minthe ndaon ghɔ kie mbhɔ ghɔ ndūgu, ki gò mimbia ɔ ji pi nein na ngwe ghɔ shi nkie mbhɔ ghɔ ndūgu?

Sheshenon chhɔ nkwan ha'an Minnwi gē vi nɛ

¹⁷ A wu'ɔ mbɔ pi na sheshenon chhɔ chɔmbhi yi nkwan nɔ ha'an Taathɔ fɛ ghɔ nɛ, nɔ ha'an Minnwi gē sheshenon a pɔ nɛ, â chhɔ chɔmbhi yi nenne. Yei pɔ pi gí na m̄fɛ mon nguon pa choshi nɛ. ¹⁸ Minnwi nga ngē sheshenon a kwo nii ngunu mbrei, ki'i a fu'u li ngunu mbrei mbin yu. Sheshenon mien ki lo naa nii ngunu mbrei ndii na Minnwi ni ngē vi nɛ, ki'i a pa'o nu nɔ nii nu ngunu mbrei. ¹⁹ Nthe na nii nu ngunu mbrei ki mien nu ki lo nii lo nji'i mbɔ yichai yaon, mme nnu pɔ pi nū'ɔn nu kina Minnwi.

²⁰ Sheshenon kina nkwan ha'an Minnwi ni nga ngē vi a pɔ nɛ. ²¹ A mbɔ na Minnwi ni nga ngē ghɔ ɔ pɔ pi nkuna, ki'i ɔ wie non yɔ nthe yinɛ. Ndɔ ti ɔ mfā'o shina nɔ taon nu mon kuna, ɔ taon mon ghɔ. ²² Nthe na non na Taathɔ ni nga ngē vi a pɔ nkuna nɛ, lo nu'un mbɔ nkuna mbhɔ Taathɔ. Wu'ɔ nenne, non na pi ni nga ngē vi pa'a a lo mbɔ nkuna nɛ, nkuna Krishto. ²³ Minnwi ni njuon vɛi pi ni tininchoon, ki'i pɛi gū kuna mbhɔ ngwamishua. ²⁴ Pa lin pan, sheshenon

kina pugu Minnwi mon ɲkwan ha'an Minnwi ni ɲga ɲgɛ vi a pɔ nɛ.

Pie nthe ɲgwa pe ɲa pugu lo ɲji'i ndan ne pugu pa kugu

²⁵ Ndwe, nthe ɲgwa pe ɲa pugu lo ɲji'i ndan nɛ, ndɔ ɲji'i mfā'o pi gí llo mbho Taathɔ, ndɔ mfe nyan pi'i nu nɔ ɲon ɲa minthe pi yi'ə non mbin yu ntɔgɔ pi ɲkuon kwoshini Taathɔ. ²⁶ Nthe pa ɲgə'i ɲa a pɔ ndwe nɛ, mbi'i ɲa a pwa ni ɲon nɔ kina nu ɲkwan ha'an a pɔ nɛ. ²⁷ Ɔ ndan, ki'i mba'o nɔ shāan nu lán pəi yu. Ɔ mien ki lan mingwe, ki'i ntā'a mingwe nɔ lan nu. ²⁸ Ndo ti ɔ ndan, kan ɔ lo ɲji'i nchwie phi, ndɔ ti mingwe ɲa a shi ya'a lan nɛ ndan, kan a lo ɲji'i nchwie phi. Ndo pa ghan lán shi mfā'o pa ɲgə'i mon chombhi yei, mba'o pi ɲa ki'i pəi nii mon pa ɲgə'i pighɔ.

²⁹ Yei njin nnu ɲa nchhu nu nɛ, ma lin pan, ndii kwo kwi'i. Jē ndwe ɲgəi nu shhi, pa ghan lán chho nɔ ha'an pugu lo ɲji'i ndan. ³⁰ ɲgwa pe ɲa pugu kəi nu nɛ chho nɔ ha'an pugu lo ɲji'i ɲkəi nu, ɲgwa pe ɲa pugu fā'o pwanju'ɔ nɛ chho nɔ ha'an pugu lo ɲji'i mfā'o pwanju'ɔ, pa ghan yuon maon chho nɔ ha'an pugu lo ɲji'i mfā'o yaon yuon, ³¹ ɲgwa ha'an pugu chwie pa nnu ni pa maon ɲkuon mbhi nɛ, ki'i pugu wəin maon pighɔ nthi nɔ ghɔ. Nthe ɲa ɲkuon mbhi yei, mon ɲkwan ha'an a pɔ ndwe nɛ, chho ntɔgotɔgɔ.

³² Ntā'a nu ɲa pəi lugu mbho ghana njù'ɔ. Ɔon ɲa a lo ɲji'i ndan nɛ ghà ɲgwie non yi pi ni nnu Taathɔ, ɲkwan ha'an a shi nchwie njù'ɔ Taathɔ pwa nɛ. ³³ Ndo ɲgan lán ghà ɲgwie non yi pi ni pa nnu ɲkuon mbhi, ɲkwan ha'an a nthe a chwie

túa ngwε vi pwa nε, ³⁴ njù'ó yi pɔ pi paa ngei. Mingwε ɲa a lɔ naa ndaɲ ki nji mimbia nε, ghà ngwie non ɲi pi ni pa nnu Taathɔ, ɲkwan ɲa'anj a nthε a pɔ yi taonɲaon mon frεinon pugu pa jijwε. Ndo mingwε lán ghà ngwie non ɲi pi ni pa nnu ɲkuon mbhi, ɲkwan ɲa'anj a nthε a chwīe túa ndaon vi pwa. ³⁵ Nchhu yei pi nɔ ghēre nu vɛi, ki lɔ mbɔ pi nɔ nū'ɔɲ nu sheshe lrī mbin ɲɛi, ñchhu pi nɔ chwīe nu pa nnu nyīen shi'i, nne nɔ ghēre nu ɲɛi fε njù'ó yɛi ni Taathɔ ki ghrà yi lɔ mbɔ li'i nduon.

³⁶ Sheshenon mbī'i ɲa nchwīe nu nnu yi lɔ nji'i ɲkā'ɔ ni muon mingwε ɲa pugu yu kā'a lán nε, nji ji nu mingwε ghɔ ya ɲga'a vi a pī'i ɲa pugu shi ndaɲ, pugu yu lan nɔ ha'anj a tā'a nu nε, pugu lɔ nji'i nchwīe phi. ³⁷ Ndo ɲon ɲa a lɔgɔ nthi mi mon njù'ó yu ki pi lɔ ɲi vi ɲi, ndo mfā'ɔ nji nɔ wēin nu non ɲi, ndɔgɔ nthi mi mon njù'ó yu ɲa mba'a a lan mingwε ghɔ nε, ɲon ghɔ chwīe a pwa. ³⁸ Nenne ki'ε, ɲon ɲa a lan mingwε ɲa pugu yu kā'a lán nε chwīe a pwa, ndo ye ɲon ɲa a lāa ki lɔ ndaɲ nε ka chwīe a pwapwa ɲga'a.

³⁹ Lán mingwε pugu ndaon vi krao nɔ ha'anj ndaon vi wu'ó mbɔ yi maon nε. Ndo ti ñdaon vi ɲkhu, kan a fā'ɔ shina nɔ lan nu mimbia ɲa a khwā nε pi wu'ó nɔ ha'anj mimbia ghɔ mbɔ ɲgan pin Taathɔ. ⁴⁰ Ndo mon nyan pī'i nu, a shi mfā'ɔ ntou pwatua nɔ ha'anj ä ɲkina nɔ ha'anj a pɔ nε. Ndo mbī'i ɲa mmu ɲkaa mu fā'ɔ Jijwε Minnwi.

8

Pie nthε pa maon ji ɲa pi fε'ingien nɔ ghɔ ni

pa nnwi nε

¹ Ndwe, nɔ pa maonɔ ji * ɲa pi fē'i pa nnwi nɔ ghɔ nε, pigi ji ɲa pichɛi ɲgwa shina pɛi nchhu ɲa, "ɲguonɔ yia fā'o lina." Lina ghà nchwīe ɲonɔ fā'o nōonɔ nonɔ, ndɔ khwǎ ghà mā'anɔ ghrí. ² Sheshenonɔ mbī'i ɲa a ji nnu, ɲganɔ vi lɔ naa nji nɔ ha'anɔ a fā'o nɔ ji nu nε. ³ Ndɔ sheshenonɔ ɲa a khwā Minnwi nε, Minnwi ji vi.

⁴ Nthe yie ghɔ, nɔ ji nu maonɔ ɲa pi fē'i pa nnwi nɔ ghɔ nε, pigi ji yinε nɔ ha'anɔ pichɛi shina pɛi chhu ɲa, "yichɛi yaonɔ lɔ mbɔ fɔ nɔ nnwi monɔ mbhi" pugu pa ɲa "a wu'ɔ ta'a Minnwi ɲa a pɔ." ⁵ Á ndɔ mbɔ pi ɲa yaonɔ pɔ ɲa pi mēinɔ ni pa nnwi, ki a pɔ pi pɔ ki shhε, wu'ɔ nɔ ha'anɔ shishini ntou pa "nnwi" pugu pa "taathɔ" pɔ nε, ⁶ ndɔ ni pia a wu'ɔ mbɔ ta'a Minnwi, mbɔ Tǎa ɲa ɲguonɔ pa yaonɔ lɔ pi mbhɔ yu, pia chɔmbhi nthe pi ju, ni ta'a Taathɔ mbɔ Jishɔ K̄rishto ɲa pi tɔgɔ pi mbinɔ yu nchwīe ɲguonɔ pa yaonɔ, pia fā'o chɔmbhi ntɔgɔ pi mbhɔ yu nε.

⁷ Ndɔ a lɔ mfā'o ɲguonɔ ɲgwa mfā'o lina yei. Pichɛi pa ɲgwa ni ɲkwo we ni pa nnwi ti nchɛinɔ ndwε, nne ɲa ndiɪ ɲa pugu ji maonɔ ɲa pi fē'i pa nnwi nɔ ghɔ nε, pugu pī'i ɲa a pɔ pi gha'o nu ya nnwi shini. Nthe ɲa ɲganthɔ yugu lɔ ntinɔ nε, pugu pī'i ɲa pugu chwīe phi. ⁸ Mba'a a yi'i nchwīe maonɔ ji shina yia pia pa Minnwi pɔ shi'i. Mba'a pia yi'i mbhe yichɛi yaonɔ nɔ ha'anɔ pia mienɔ ki ji, ki nshei yichɛi yaonɔ nɔ ha'anɔ pia nji.

---

* **8:1** 8:1 Monɔ Gri, li'i yei chrā pi ɲkuonɔ minyienɔ ɲa pi sho mfē'i ɲgienɔ nɔ ghɔ nε.

9 Pɛi lina nu ɲa ki'i pɔ nu ɲa pɛi fā'o ɲi nɔ chwīe nu sheshe nnu pɔ ki'ingini ni ɲgwa ɲa pugu lɔ ɲi'i ntini mon pin ɲɛ. 10 Nthe ɲa sheshenon ɲɛi ghɔ ɲa ɔ fā'o lina ɲɛ, ɔ tho ɲi yaon nda pa nnwi, pa'a yie ghɔ lɔ nchwīe vi juju ɲkaa yu, ɲa ɲgantho yi lɔ ɲi'i ntini ɲɛ, a ji maon ɲa pi fē'i pa nnwi nɔ ghɔ ɲɛ? 11 Nenne ntogo pi ɲkuon pɔ nu ɲa ɔ ji, ɔ piri non vei ɲa ɲjù'o yi lɔ ɲja ntini ɲɛ, mbo non ɲa Krishto ni ɲkhu nthe vi ɲɛ. 12 Pɛi kie nenne mfāan mbin pa lin pɛi, nchho mfe fi ni ɲgantho yugu ɲa a lɔ ɲi'i ntini ɲɛ, nenne mfāan mbin Krishto. 13 Nthe yie ghɔ, māon ji nchwīe ndin a mon pin chwīe phi, pa'a ndo ma nu'un ɲkru frèi, nne ɲa ki'i ndin a gū mon phi.

9

Nji pugu pa fā'a ɲgan ntaon Krishto

1 Ndo mfā'o ɲi nɔ chwīe nu sheshe nnu ɲa ɲkhwā ɲɛ nɔ sheshenon nduon? Ndo mbo ɲgan ntaon Krishto? Nshini ndo ɲɛi Jisho Taatho via? Pɛi lɔ mbo pi mbho fā'a a mon Taatho? 2 A kan mbo ɲa ndo ɲi'i mbo ɲgan ntaon Krishto ligi pichɛi ɲgwa, kan shishini mi ɲgan ntaon vi ligi pɛi, nthe ɲa pɛi ndutho yɛi pa li nɔ nōon nu ɲa mi ɲgan ntaon Taatho.

3 Yei ɲkwan ha'an ɲshi ntaa non a shhi ɲgwa pɛ ɲa pugu shi ntou a ɲɛ. 4 A lɔ mbie ɲa pi fɛ maon ji pugu pa maon nnu ni pigi ɲkaa pigi? 5 A lɔ ɲkā'o ɲa pigi tho pigi pa pinɲɛ ɲa pigi lan, mbo ghan pin, nɔ ha'an pichɛi ghan ntaon Jisho pugu pa ndin Taatho pugu pa Kefa chwīe ɲkaa

pugu ne? ⁶ Ki a wu'ɔ pigi Banaba ɲa a yī'i ɲa pigi fā'a nɔ fā'o nu yaonɲ?

⁷ A gɔɔ ɲa a ghà mfā'a nɔ shooge ndina ju ni nonɲ yi? A yəi ɲganɲ fā'a nyienɲ ɲa minthe a phi ntienɲ thi monɲ nyienɲ, ndɔ a nthe pa'a a lo ɲka ntienɲ thi monɲ nyienɲ ghɔ ɲji, ki a ghà ɲkē'i gɔɔ minjii ki lo nnu yichəi mbini minjii ghɔ? ⁸ ɲgu'ɔ nchrā yei nnu pi nɔ ɲonmishua? ɲwa'anli gí lo ɲgu'ɔ nchhu pi nenne? ⁹ Nthe ɲa pi nā'an monɲ gí Mushi ɲa, "Ki'i ɲkrao nchò fua ndii ɲa a nyienɲ nu ɲkuonɲ reshi nɔ kwie nu ne." Pəi pī'i ɲa Minnwi lina pi ni fua nne? ¹⁰ A lo ɲja nchrā nthe pi pia? Pi nā'an nne nthe pi pia. Nthe ɲa ɲganɲ fā'a sho fā'a nthɔ mfā'o pi kwà'a, ɲganɲ kwōo nthɔ mfā'o pi kwà'a nɔ fā'o nu ghrà maonɲ kwōo ghɔ.

¹¹ Pigi mbīgi ntienɲ monɲ jijwe shina pəi, a yienɲ ti ɲga'a nɔ kwōo nu ntienɲ, mbɔ maonɲ ɲa minthe pigi ji ndɔ nnu ne llo mbhɔ pəi? ¹² Pichəi ɲgwa mfā'o ghrí nɔ kwe nu yaonɲ mbhɔ pəi, kanɲ pigi lo ɲka fā'o fā'o nchaa yie ghɔ?

Nɔ pigi shini ndɔ ɲji'i nthi pi ɲkuonɲ ɲji yei, pigi ghà ɲgwēinɲ ɲjù'ɔ monɲ ɲguonɲ yaonɲ ghao nchaa ɲa pigi nū'ɔɲ ki'ingini ni pwa pisha'akhɔ Krishto.

¹³ Pəi lo ɲjəi ɲa ɲgwa pɛ ɲa pi nū'ɔɲ vugu ɲa pugu fā'a nu monɲ Nda Minnwi ne ghà mfā'o maonɲ ji pugu pi Nda Minnwi, ɲgwa pɛ ɲa pugu ghanɲ fə'ingienɲ ɲkuonɲ li'i fə'ingienɲ ne fā'o yichəi maonɲ fə'ingienɲ ghɔ nɔ maonɲ ji pugu? ¹⁴ Wu'ɔ nenne, Taathɔ fe gí ɲa ɲgwa pɛ ɲa pugu ghà nchii pwa pisha'akhɔ ne fā'o ɲjru yugu llo ɲkuonɲ

pwa pisha'akho gho. ¹⁵ Ndo, ndo nji'i nthi ηkuon sheshe nji yei, ndo pa'a ndo nji'i nā'an nnu pei pi no kie nu mfā'o pa maon pigho. A ka pwa ηa ηkhu nchaa ηa mien ηon tāra a ni nnu ηa ηkwēi njù'ò nthe yie gho ne. ¹⁶ Nthe ηa mi nchii pwa pisha'akho, pa'a yie lo nji'i nchwie a ηkwēi njù'ò a. Nthe ηa a yiyi'i ηa nchii. Ngə'i shi ηgwēin a no ha'an mi mien ki lo nchii ηkani pwa pisha'akho.

¹⁷ Nthe ηa mi nchwie pi ki pi lo nji'i mfra a fra, kan nshi mfā'o pe. Ndo mi mien pi ηa pi ηi a ηi, kan a wu'ò fà'a ηa pi fe ηa nchwie. ¹⁸ Ti pe a po pi kho? A fā'o nu shina no chii nu pwa pisha'akho ki lo ηkwe pe, ki lo nthi pi ηkuon nji a no fā'o nu pe mon pwa pisha'akho.

¹⁹ Nthe ηa nji'i nthe no ha'an ndo nji'i mbo ηkuna mbho sheshenon ne, ndōgo non a mbo muun fà'a mbho ηguon ηgwa, nne ηa minthe ηkara ntou yugu. ²⁰ Ni pa ηgwa Juu, ηkara mbo no non Juu nne ηa minthe ηkara ntou yugu. Ni pa ηgwa pe ηa pugu ghà mba'ò pi no nū'on nu gí Mushi ne, ηkara mbo ta'a ηgan nū'on gí (nji'i nthe pi no ha'an a lo nji'i ηa mmu ndutho a nū'on gí no lūgu nu ne) nne ηa minthe ηkara ηgwa pe ηa pugu pa'ò pi no nū'on nu gí ne. ²¹ Ndiη ηa mfā'a pi pigi pa ηgwa pe ηa pugu lo nji nnu gí Mushi ne, mummu po no non ηa a lo nji'i nji nnu gí ne (ndo ki lo mbo pi ηa ndo nji'i ntho nū'on gí Minnwi, ηga mba'ò nu no nū'on nu gí Krishto) nne ηa minthe ηkara ηgwa pe ηa pugu lo nji nnu gí Mushi ne pugu gū ghan pin.

²² Ni ηgwa pe ηa pugu lo nja ntini mon pin ne,

mummu pɔ nɔ ha'an ndɔ nja ntini mon pin ŋkaa mu, nne ŋa minthe ŋkara ŋgwa pe ŋa pugu lɔ ntini mon pin ne. Ŋkwo gū ŋguon yaon ghao ni ŋguon ŋgwa ghao nne ŋa mon ŋguon shendaon ghao minthe ŋkwe pichəi. ²³ Nchwīe ŋguon nnu pighɔ ghao nthɛ pi ŋkɪni pwa pisha'akhɔ, ŋa pigi pugu fā'o shéi yi ka'a.

²⁴ Pəi lɔ nji ŋa mon li'i shiri tei, ŋguon ghan shiri tei ghao ghà ntei ndɔ a wu'ɔ mfā'o ta'a yi ŋgá'o? Nne, pəi tei nɔ ha'an pəi shi mfā'o ŋgá'o ghɔ ne. ²⁵ Ŋgwa pe ŋa a ghà mbɔ mon nnu ŋa a pie ŋa pi shishiri ne ghà ŋgwēiŋ non yugu mon ŋguon nnu. Pugu ghà nchwīe nenne ŋa pi shhɔ vugu ni ŋgá'o ŋa a ghà nda'a mbiri ne, ndɔ yia pɔ pi ye ŋa a shi'a mbiri ne. ²⁶ Nne, nshi'a nji'i ntei pi ki lɔ ndii li'i. Nɔ ŋgan chhwi krao, nshi'a nji'i mā'an krao a pi li'i gha. ²⁷ Ŋga ŋgwie non a, nchwīe ŋa a ya'o pi mbhɔ mu, nne ŋa nshi ŋga ŋkwo chii ŋkɪni pwa pisha'akhɔ ni pichəi ŋgwa, pa'a mummu nduthɔ a lɔ mien ki ŋkā'o nɔ fā'o nu ŋgá'o ghɔ.

10

Shūu nu tónə nthɛ Pa nnwi

¹ Ndɔ ntā'a nu, ma pa liŋ pan, ŋa pəi mien ki lɔ nji nnu ŋa a lɔgɔ li'i mbiŋ pa taa pia ŋa pugu ni nthɔ njou njiŋ Mushi lleshhi ne. Ŋguon yugu ghao ni mbɔ la'o lulun, nyiŋ ntiri mon mme ŋkhɪ ŋa pi ni mēiŋ ni Ŋkhɪ Pipie ne. ² Mon lulun ghɔ pugu pa ŋkhɪ, pugu ni ŋkwe ŋkhɪ nɔ ghan younjiŋ Mushi. ³ Ŋguon yugu ghao ni nji wu'ɔ ta'a ŋkwan maon ji mon jijwe. ⁴ Ŋguon yugu ni

nnu ta'a ṅkwan yaon nnu mon jijwe. Pugu ni nnu ṅkhĩ llo mon ṅkhĩ mon ṅgù'ó mon jijwe ṅa pugu pugu ni nyien nu ne, ṅgù'ó ghó pò Krishto. ⁵ Ndo, Minnwi ni mfā'ó pigítua ni yien yugu, nne njwi vugu njrā khu yugu mon ṅkūnu njó.

⁶ Nne yei nnu ni ndōgò lí'í pi nò lí ni pia, nne ṅa ki'í pia khwā phi nò ha'an pugu ni nchwīe ne. ⁷ Ki'í pèi pò ghan gha'ó pa nnwi nò ha'an pichèi shina pugu ni mbo ne. Nò ha'an pi ni nā'an ne, "Ngwa pighó ni nchóchhó shhe nji maon ndo nnu, ṅga ndollo nchwe michwe." ⁸ Ki'í pia mā'an non yia mon kwoshuon nò ha'an pichèi pugu ni nchwīe nu ne, mon ta'a llé pugu gū ṅkhu ti mbo paa wun ṅkan ni ṅkan yi trei.

⁹ Ki'í pia ywe'í Krishto nò ha'an pichèi shina pugu ni nchwīe, pa mitwe'í jwi vugu ne. ¹⁰ Ki'í pia luo nu nò ha'an pichèi shina pugu ni nduo ṅgan ntaon gu jwi vugu ne. ¹¹ Nne nnu pei ni ndōgò lí'í mbin pugu nò pa lí ndò pi nā'an nò tigí nu via nò ghó. Nthe ṅa pia pò yia pi mon ndii ṅa mbhi kwo chhó ndugwi nu ne.

¹² Nthe yie ghó, sheshenon ṅa a pī'í ṅa a tithi ne lina nu kan a shi ṅgū. ¹³ Yichèi ywe'í nu lo ne ṅga'a vèi, ki lo ṅgu'ó mbo pi ye ṅa a ghà ntho ni sheshe nonmishua ne. Ndo Minnwi pò pi non ṅa a ghà nū'ón kà'a yi ne, mba'a a yí'í mien ywe'í nu tho ni pèi nchaa fī'í ghrí yèi nò thi nu thi. Ndo ndii ṅa ywe'í nu tho ni pèi ne, a pini nchu'ó ndaon ṅa minthe pèi kie ntaon ne, nne ṅa minthe pèi tii shii.

¹⁴ Nthe yie ghó, ma ṅkien pa lin pan ṅa ṅkhwā, pèi tei gha'ó nu pa nnwi. ¹⁵ Ntho nchrā nu ni pèi

pi nɔ ɲɠwa ɲa pugu fā'ɔ shiethɔ. Pɛi pī'i nnu ɲa ɲɛhhu nu nɛ ɲkaa pɛi ni tho yɛi. ¹⁶ Ndua mbɔɔ ɲa pia ghà mfe tɔɔ nu nɔ ghɔ, ndii ɲa pia ghà ɲgrā ndɔ nnu nɛ, chhɔ nɔɔɲ pi ɲa pia pɔ pi ɲgia chhī Krishto. Brɛi ɲa pia ghà mbə'i ndii ɲa pia kru brɛi ghɔ nɛ, chhɔ nɔɔɲ pi ɲa pia ɲgia nɔɲ Krishto. ¹⁷ Nthe ɲa a wu'ɔ ta'a brɛi, pia ɲa pia pɔ pi ntou yi nɛ, pia pɔ pi ta'a freinon nthe ɲa ɲguon yia ghao ghrā pi ta'a brɛi ghɔ. ¹⁸ Pī'i mbin ɲɠwa Ishrae, ɲɠwa pɛ ɲa pugu kru maon fe'ingien nɛ shi lo mbɔ pi ɲgia fā'a li'i fe'ingien?

¹⁹ Njin nnu ɲa ɲɛhhu nu nɛ ki'ɛ pɔ pi ɲa? Yie nɔɔɲ pi ɲa maon ji ɲa pi fē'i pa nnwi nɔ ghɔ nɛ pɔ pi yichəi yaon, ki ɲa pa nnwi pɔ pi yichəi yaon? ²⁰ Nga! Njin nnu ghɔ pɔ pi ɲa pa ɲɠwa ki ji Minnwi ghà ɲga mfē'i ɲgien, mfe maon pi ni pa minweinj. Pugu shi lo mfe pi ni Minnwi. Ndɔ pa'a ɲɔɔ ntā'a nu pɛi chi kwɔ pɛi pa minweinj. ²¹ Minthe pa'a pɛi lo ɲji'i nnu ndua Taathɔ mbini nnu ndua pa minweinj. Minthe pa'a pɛi lo ɲji maon ɲkuon taprei Taathɔ mbini ɲji ɲkuon taprei pa minweinj. ²² Ki pia tā'a nu nchwīe Taathɔ fā'ɔ the fugu? Pia titini nchaa vi?

Chwīe ɲguon nnu ghao pi nɔ fe nu ndigha'ɔ ni Minnwi

²³ Pi ghà nchhu ɲa, “Minthe ɲchwīe sheshe nnu,” ndɔ a lo ɲji'i mbɔ ɲguon yaon ɲa a fā'ɔ ghèrɛ. “Minthe ɲchwīe sheshe nnu,” ndɔ a lo ɲji'i mbɔ ɲguon yaon ɲa a ghà nchwīe ɲon ku'ɔ mon pin. ²⁴ Ki'i ɲon wu'ɔ ntā'a pi ji shéi ni non yi, ɲon tā'a pi shéi ɲɠwa nduon.

²⁵ Ji sheshe yaon ɲa pi fini nu mon tan frɛi nɛ, ndo ki lo nji'i mbie sheshe piɛ nthe pi ɲgantho yo. ²⁶ Nthe ɲa, "Nkuon shɛ pugu pa ɲguon yaon ɲa a po mon ghɔ, nɛ po pi yi Taathɔ."

²⁷ Ɗon ɲa a lo nji'i nji Minnwi nɛ mɛiɲ vɛi li'i ji, pɛi khwā nɔ ghɛi nu, pɛi ghɛi, sheshe yaon ɲa pi tigi shhi pɛi nɛ, pɛi ji ki lo mbie sheshe piɛ nthe ɲgantho yɛi. ²⁸ Ndo ti ɲon nchhu ni pɛi ɲa, "Pi kwo fɛ'i ɲgiɛɲ ni yaon yinɛ" ki'i pɛi ji, nthe pi ɲgantho ɲon ghɔ ɲa a shwei vɛi nɔ ghɔ nɛ. ²⁹ Ndo nji'i nchhu pi ɲgantho yɛi, nthe pi yi ɲon ɲa a shwei vɛi nɛ. Nthe ɲa, a shi nchwɛ khɔ nji a nɔ chwɛ nu sheshe nnu chhɔ na'an ɲgantho ɲon nduon vɛi? ³⁰ Mi kan nji ni tɔo nu, ɲon fɛ'i a nthe pi khɔ, nthe nnu ɲa Ntɔo Minnwi nɔ ghɔ nɛ?

³¹ Nɛnɛ, ki pɛi ji pi yaon ki nnu nu, ki sheshe yaon ɲa pɛi chwɛ nu nɛ, pɛi chwɛ ɲguon yi ghao pi nɔ fɛ nu ndigha'o ni Minnwi. ³² Pɛi chhɔ chɔmbhi yɛi mon ɲkwan shɛndaon ɲa mba'a a yi'i mbo ki'ingini ni pa Juu, ki ɲgwa taon nduon ki ni chɔshi Minnwi. ³³ Wu'o nɔ ha'an ɲga ɲkāa nɔ chwɛ nu tɔa ɲguon ɲgwa pwa mon ɲguon nnu ghao ɲa nchwɛ nu nɛ, ki lo nchhɔ ntā'a pi nyan shɛi nɛ, ntā'a pi yi ntou ɲgwa, nɛ ɲa minthe pugu lugu.

11

¹ Pɛi pini a wu'o nɔ ha'an nchhɔ mbini Krishto nɛ.

Pūon nu tho ndii ɲa pɛi kiri li'i gha'o Minnwi nɛ

² Ndwe, m̀bini v̄ei nthe ɲa p̄ei kw̄iɲ a mon ɲguon pa nnu ghao. Ndɔ mbini nū'ɔɲ pa nū'ɔɲ wu'ɔ nɔ ha'an ɲki f̄e ni p̄ei n̄e.

³ Ndɔ nt̄ā'a nu p̄ei ji ɲa thɔ sheshe mimbia pɔ pi Krishto, thɔ miŋgwe lán pɔ ndaon vi, thɔ Krishto pɔ Minnwi. ⁴ Sheshe mimbia ɲa a luon Minnwi, ki n̄j̄ei nnu mbhɔ Minnwi nchhu nu, ni thɔ yi yi p̄uon n̄e, ch̄ī'ə thɔ yi. ⁵ Sheshe miŋgwe lán ɲa a luon Minnwi, ki n̄j̄ei nnu mbhɔ Minnwi nchhu ni thɔ sha n̄e, ch̄ī'ə thɔ yi, a wu'ɔ mbɔ pi ta'a yaon pugu kiri nu thɔ yi. ⁶ Nthe ɲa miŋgwe lán mien̄ ki p̄uon thɔ yi, a ya n̄e ɲkiri thɔ yi a kwi'i. Ndɔ nthe ɲa a nnu lrithɔ ni miŋgwe nɔ ya'a nu ɲgiithɔ yi, ki kiri nu thɔ yi n̄e, a pie ɲa a p̄uon thɔ yi.

⁷ Nthe ɲa mimbia lɔ ɲji'i mf̄ā'o nɔ p̄uon nu thɔ yi nthe ɲa a pɔ pi fhi Minnwi, mbini mbɔ ndigha'o yi. Ndɔ miŋgwe pɔ pi ndigha'o mimbia. ⁸ Nthe ɲa pi shi ki lɔ nchw̄ie mimbia pi llɔ mbini miŋgwe, pi ni nchw̄ie pi miŋgwe llɔ mbini mimbia. ⁹ Wu'ɔ nɔ ha'an pi shini ndɔ nchw̄ie mimbia nthe pi miŋgwe, pi ni nchw̄ie pi miŋgwe nthe mimbia. ¹⁰ A nnu ɲa a chw̄ie a pie ɲa miŋgwe f̄ā'o l̄i thɔ yu nɔ n̄on̄ nu ɲa a gha'o ndaon vi, n̄n̄e nthe pa ghan̄ ntaon Minnwi.

¹¹ Mbapa n̄enne, mon̄ chombhi yia mon̄ Taathɔ, miŋgwe lɔ ɲji'i mbɔ pi ni thɔ yi ki mimbia, ndɔ pa'a mimbia lɔ ɲji'i mbɔ ni thɔ yi ki miŋgwe. ¹² Nthe ɲa nɔ ha'an pi ni nchw̄ie miŋgwe pi llɔ mbini mimbia n̄e, a wu'ɔ ha'an a phi miŋgwe mbhi mimbia. Ndɔ ɲguon nnu ghao llɔ pi mbhɔ Minnwi.

13 Pɛi pī'i ni tho yɛi ŋa a kā'o ŋa miŋgwe luon Minnwi ni tho sha? 14 Púon mbhi lo nōon ŋa a nnu lritho ni mimbia no fā'o nu ntaan ŋgiitho? 15 Ndo ti miŋgwe mfā'o ntaan ŋgiitho a po pi ndipwa gho. Pi fe ntaan ŋgiitho gho no pūon nu tho yi. 16 Ndo ti sheshenon ntā'a nu ndōu, kan pigi lo mfā'o yichəi nū'on nduon ndo pa'a pa choshi Minnwi lo mfā'o ŋkaa pugu.

Maon ji Taatho

17 Ndo mon nnu yei ŋa ntā'a nu nchhu ni pɛi ne, ndo nji'i ntho mbin vɛi pin nthe ŋa pɛi shi lo ŋkiri ta'a li'i pi no shi'i, pɛi kiri pi no phi. 18 Nthe ŋa no jɛ nu, nja'o ŋa pa minduonduon po shina pɛi ndii ŋa pɛi kiri no choshi ne, ndo mbin ŋa nnu shini po mon nnu yei. 19 Ndo khutho lo mbo, a yi'i ŋa minduonduon fā'o no po nu shina pɛi, nne ŋa minthe pi ji pa ŋgwa ndindi shina pɛi.

20 Ndi ŋa pɛi kiri ta'a li'i ne, pɛi lo nji'i nji pi maon ji Taatho no ha'an pɛi pī'i ne. 21 Nthe ŋa no ha'an pɛi ji nu ne, sheshenon ghəighəi ntho nji ji ki lo nchēi ndin vi. Nji yia ta'a ŋon ndo vichəi ŋon ka lo ŋkwo paapaa. 22 Pɛi lo mfā'o pa la'a no ji nu ndo nnu nu fo? Ki pɛi tā'a nu nchē'e choshi Minnwi ndo mā'an lritho mbin pa ŋgwa ŋa pugu lo nji'i mfā'o yaon ne? Mi shi nchhu ni pɛi pi ŋa? Nshi mbin vɛi ŋa pɛi chwīe a kā'o mon nnu yei? Ŋga, mba'a mōon.

23 Nthe ŋa ntigi ŋa mi ni ŋkwe mbho Taatho ne, ye ŋa mfe ni pɛi ne: Ŋa ni tu'u ye ŋa pi ni mfini Jisho Taatho, a ni ndōgo brei, 24 ŋga ntōo Minnwi, mbə'i nchhu ŋa, **“Yei freinon a ŋa a po ni pɛi. Pɛi chwīe neiŋ no kwin nu ma.”** 25 Wu'o nenne,

a lōgɔ ndua ndii ɲa pugu ni ɲkwo kru nɛ, nchhu ɲa, “Ndua là’o yei pɔ pi kɪna fhi ɲa Minnwi wrā mon chhĩ a nɛ. Sheshe ndii ɲa pɛi nnu nɛ, pɛi chwīe nenne nɔ kwij nu ma.” ²⁶ Sheshe ndii nɔ ha’añ pɛi kru brei yei ndɔ nnu ndua là’o yei nɛ, pɛi chii gu Taathɔ ti a shi nthɔ.

²⁷ Nthe yie ghɔ, sheshenɔɲ ɲa a kru brei ghɔ ki nnu ndua Taathɔ mon shendaon ɲa a lɔ ɲji’i ɲkã’o nɛ, shi mbo ɲgusha’a nthe freinon Taathɔ pugu pa chhĩ yi. ²⁸ Ndɔ a yĩ’i ɲa ɲon lɪi non yi ɲkaon maa ɲkru brei ghɔ ndɔ nnu ndua là’o ghɔ. ²⁹ Nthe ɲa sheshenɔɲ mien ki ji ɲij freinon Taathɔ ndii ɲa a kru brei ghɔ ndɔ nnu llo mon ndua là’o ghɔ nɛ, kan a ni’ij shá’a mbin yu nɔ ha’añ ɔ kru ndɔ nnu nɛ. ³⁰ A chwīe yei ghɔ pa’a ntou pa ɲgwa shina pɛi lo ntini, pichɛi fã’o ghɪnɔ, pichɛi pini ɲkhu.

³¹ Pia kan ni nsha’a non yia shishi’i pa’a pi lo ɲji’i nsha’a via. ³² Ndɔ ndii ɲa Taathɔ sha’a via nɛ, a yu’u via yu’u nne ɲa ki’i pia ma mbo pa ɲgusha’a pia pa ɲkuon mbhi ka’a.

³³ Nenne ki’ɛ, ma pa lij pan, ndii ɲa pɛi kiri ta’a li’i nɔ ji nu maon ji Taathɔ nɛ, pɛi ywɛɛ pichɛi ɲgwa. ³⁴ Nji njia sheshenɔɲ, â ji maon la’a, nne ɲa pɛi gha ɲkiri, ki’i pɛi fã’o njɔ Minnwi.

Nshi mbiri pa pigɛi nnu ndii ɲa nthɔ nɛ.

12

Pa nnu ɲa Jijwe Minnwi ghà ɲgɛɛ ɲgwa nɔ chwīe nu nɛ

¹ Ndwe, nthe pa fé mon Jijwe, ma pa lĩn pan, ndo ntā'a nu ña pəi pɔ mon ki ji. ² Pəi ji ña ndii ña pəi shini ndo naa mbiñ Minnwi ne, pi ni nchwīe pəi fāan ndaon nchho ñga'o pa nnwi ña mimfe pa'a pugu lo nchrā ne. ³ Nenne, ntā'a nu ña pəi ji ña mba'a sheshenon ña a chrā pi ni Jijwe Minnwi ne yi'i nchōno Jisho, ndo mba'a sheshenon chhu ña Jisho Taatho ki lo ntogo pi mbho Jijwe Minnwi.

⁴ Ntou pa ñkwan ñkwan fé mon Jijwe pɔ fo, ndo ñguon yi ghao llo pi mbho Ta'a Jijwe. ⁵ Ntou pa ñkwan ñkwan fā'a pɔ, ndo ñgu'o ndho pi mbho ta'a Taatho. ⁶ Ntou pa nnu chwīe pɔ fo, ndo a wu'o ta'a Minnwi ña a fe ñji ñguon yugu ghao ni sheshenon.

⁷ Ndo ni sheshenon, Jijwe Minnwi nōon non yi ña pugu yu pɔ ka'a nne nɔ tho nu ni ghère ni ñguon ñgwa. ⁸ Jijwe gho fe chrā ñkini shietho ni ta'a non, ñga mbo ni vichəi non, wu'o ta'a Jijwe gho fe ñkini chrā lina. ⁹ Wu'o ta'a Jijwe gho fe pin ñi yichəi non, ñga mbo ni vichəi a fe ñji yīgi ghino. ¹⁰ A fe ni yichəi ta'a non, ñji nɔ chwīe nu pa nnu ghraoghrao, ni yichəi, a fe yəi nu nnu nchhu. A fe ni yichəi, ñji nɔ ji nu ña ki ñkini llo pi mbho Jijwe Minnwi ki jijwe nduon. A pini mfe ni yichəi, ñji nɔ chrā nu mon pa chrā taon ña pi lo ñji ne, ni vichəi a fe ñji nɔ tūgu nu chrā pigho ña pi shi lo ñji ne. ¹¹ Ndo wu'o ta'a Jijwe gho fā'a ñguon pa nnu pei. A tho mfe pa fé ni sheshenon wu'o ñkwan nɔ ha'an a khwā ne.

Ta'a freinon ni ntou pa ghrā pi

¹² Nthe ña wu'ó nɔ ha'an freinoŋ ñoŋmishua ta'a yi ndɔ mfā'ó ntou pa ghrà pi ne, ndɔ ŋguoŋ pa ghrà pi pighɔ, ñji'i nthe pi nɔ ha'an a ntou pi ne, pɔ pi ta'a freinoŋ, a nɔ ha'an a pɔ ni Krishto ŋkaa yu ne. ¹³ Pi ni ŋkwe via ni ŋkhĩ moŋ ta'a Jijwe moŋ ta'a freinoŋ, ki pia pɔ pi ŋgwa Juu ki ŋgwa taon nduoŋ ki pia pɔ pi pa kũna ki ŋgwa ña pugu lɔ mbo kũna, pi ni nchwĩe ña pia nnu llo moŋ ta'a Jijwe.

¹⁴ Nthe ña freinoŋ lɔ ŋgu'ó mfā'ó pi ta'a ghrà yi, a fā'ó pi ntou pi. ¹⁵ Ti kwo nchhu ña, "Nthe ña ñɔ ñji'i mbo mbho ne, ñɔ ñji'i mbo ta'a ghrà noŋ yɔ," pa'a yine lɔ nchwĩe vi ña ki'i a pɔ ta'a ghrà noŋ ghɔ. ¹⁶ Ti ténə nchhu ña, "Nthe ña ñɔ ñji'i mbo muuŋ ligi ne, ñɔ ñji'i mbo ta'a ghrà noŋ ghɔ," pa'a yine lɔ nchwĩe vi ki a lɔ mbo ta'a ghrà noŋ ghɔ. ¹⁷ Ti ŋguoŋ ñoŋ kaŋ ni mbo pi muuŋ ligi, a ya'ó li'i pi nein? Ti ä kaŋ ni mbo pi ténə, a ya'ó luŋ yaon pi nein?

¹⁸ Ndɔ nɔ ha'an a pɔ ne, Minnwi ni'in ŋguoŋ pa ghrà noŋ mbiŋ ñoŋ pi wu'ó nɔ ha'an a ni ntā'a nu ne. ¹⁹ Ŋguoŋ noŋ ñoŋ ghao kaŋ ni ŋgu'ó mbo pi ta'a ghrà, noŋ ñoŋ kaŋ mbo pi hiŋ? ²⁰ Ndɔ nɔ ha'an a pɔ ne, noŋ ñoŋ fā'ó ntou pa ghrà ndɔ ŋgu'ó mbo pi ta'a yi. ²¹ Nenne minthe pa'a muuŋ ligi lɔ nchhu ni mbho ña, "Ndɔ ñji'i ntā'a ghɔ." Ndɔ mba'a tho chhu ni kwò ña, "Ndɔ ñji'i ntā'a ghɔ!"

²² Ndɔ a ka pɔ pi pe pa ghrà noŋ ña a fhi nɔ ha'an a lɔ nja ntini ne ña mba'a noŋ ñoŋ pɔ ki pie ghɔ. ²³ Pa pe ghrà noŋ ña pia pĩ'i ña pugu lɔ mbo yaon ne, ka pɔ pi pe ña pia ghà nja ndina

no gho ne. Pe ghrà nonj ña mba'a ñgwa yèi ne, pia ya mbūonj vugu shi'i, ²⁴ ndo pe ghrà ña pugu chīi ne lo nu'unj mbie ña pi tu'oshə vugu nenne. Ndo Minnwi chwīe nonj nonj monj shendaonj ña a pie ña pi fe ndichīi ni pe ghrà ña a lo nja nchīi ne, ²⁵ nne ña ki'i minduonjnduonj pɔ monj nonj, ndo ta'a ghrà nonj lina ni yichəi wu'ɔ ndindi. ²⁶ Ta'a ghrà nonj njəi ñgə'i, ñguonj yi yəi ñgə'i ka'a, pī ñga'o ta'a ghrà nonj, ñguonj yi ghao fā'o pwanju'ɔ pugu pa yie gho.

²⁷ Nguonj vəi ghao pɔ pi nonj Krishto, sheshenonj ni tho yi pɔ ta'a ghrà nonj yi. ²⁸ Minnwi nū'onj pa ñgwa monj choshi, fūonj yi pɔ pa ghanj ntaonj Jishɔ, mbra yi pɔ pa ghanj chīi ñkīni Minnwi, mbra mbra yi pɔ pa ghanj ye'i ñgwa. Pichəi ki'ɛ pɔ ghanj fā'a nu pa nnu ghraoghrao, pichəi ki'ɛ pɔ pa fé yīgi nu ghīnɔ, ni ghère nu ñgwa, ni fé pɔ nu nthishi, ni pa ñkwanj ñkwanj chrà. ²⁹ Nguonj ñgwa nu'unj mbo pi pa ghanj ntaonj Jishɔ? Nguonj ñgwa nu'unj mbo pi pa ghanj chīi ñkīni Minnwi? Nguonj ñgwa nu'unj mbo pi pa ghanj ye'i ñgwa? Nguonj ñgwa ghà nu'unj mfā'a pi pa nnu ghraoghrao? ³⁰ Nguonj ñgwa nu'unj mfā'o pi pa fé yīgi nu ghīnɔ? Nguonj ñgwa ghà nchrā pa ñkwanj ñkwanj chrà? A ghà nu'unj ntūgu ñguonj ntūgu ñgwa pa ñkwanj ñkwanj chrà? ³¹ Pəi ni'inj njù'ɔ yəi ki'ɛ ñkuonj pa fé moonj Jijwe ña a memme pi ne.

Nshi nōonj shendaonj ña a pwa nchaa ñguonj yi ne ni pəi.

13

Khwă chaa ŋguon yaon ghao

¹ A mbo ŋa mimfe ñchrā chrà pa ŋguon taontaon pugu pa chrà ghan ntaon Minnwi ndo ki lo mfā'ò khwă, kan mbo pi khu tu'ò yó ŋa a yōno nu ki njəi ŋa a yōno nu. ² Ti ä mbo ŋa m̄fā'ò ghrí nɔ chíi nu ŋkìni Minnwi nɔ ghɔ, ndo nji ŋguon pa nnu ləiŋ ghao, pugu pa ŋguon lina ghao, ki mfā'ò piŋ ŋa minthe a mū'un mbra ndo ki lo mfā'ò khwă, kan mi yaon ghagha. ³ Mi mfe ŋguon yaon ŋa m̄fā'ò ne ni pa ghan pou, ndo mfe non a nne ŋa mimfe ŋkwēi njù'ò* a nɔ ghɔ ndo ki lo mfā'ò khwă, pa'a ndo nshei sheshe yaon.

⁴ Khwă pɔ pi wēiŋ njù'ò, ni nōon nu pwapun, khwă shi'a mfā'ò kighi'ə, ki mfā'ò kwēi njù'ò, ki lo mā'an ntinta'ò, ⁵ ki lo nchrā chrà nchi'əshə, ki lo ŋgu'ò ntā'a pi ji nnu, ki lo nji'a mbiŋi túa, ki lo nū'ɔŋ pa fən ŋa pi chwīe ne. ⁶ Khwă shi'a mfā'ò pwanju'ò mon ntəi, a ghà mfā'ò pwanju'ò nthe pi nnu shini. ⁷ Khwă shi'a nji'i ŋkina, a ghà mbiŋ ŋguon nnu ghao, mfā'ò kwà'a ni ŋguon nnu mbiŋi ntii shii mon ŋguon nnu ghao.

⁸ Khwă lo nji'i mfā'ò ndugwi yi. Chhu nu ŋkìni Minnwi, shi ma ntɔɔ, pa ŋkwan ŋkwan chrà, shi ma ntithi, pa lina tɔɔ ŋkaa pugu. ⁹ Pia ji pi ghrà nnu, ndo nchhu ŋkìni Minnwi pi ghrà yi. ¹⁰ Ndo ndii ŋa ye ŋa a kà'ò tho ne, kan ye ŋa a ghrà yi ne shi ntɔɔ gha.

¹¹ Ndiŋ ŋa ŋki pɔ mikə'i ne, ŋki chrā nɔ mikə'i, mbi'i nnu nɔ mikə'i, njwere nnu nɔ mikə'i. Ndo

---

* **13:3** 13:3 Pichəi pa Njwa'anli Minnwi chhu ŋa mfe non a ŋa pi tūon.

ndii ña mi ni ngū ntinimme ne, mī'an pa nnu mikə'i. ¹² Nthe ña ndwe, pia yəi yaon pi nɔ ha'an a pɔ pi mon milligi funfun, ndo ndii gho pia pa Jisho shi njəi ligi. Yaon ña ñji ndwe ne wu'ɔ mbo pi ghrà yi, ndo ndii gho, ñshi nja nji nguon pa nnu ghao wu'ɔ nɔ ha'an Minnwi ya nji a shishi'i ne.

¹³ Trei nnu pei shi ma ñkina: pin, kwà'a ni khwă, ndo ye ña a chaa nguon yi ghao ne khwă.

14

Chhu nu ñkɪni Minnwi pugu pa ñkwan ñkwan chrà

¹ Yōu njin khwă, ndo nshigi pa fé Jijwe Minnwi llo mon njù'ɔ gho, mī'en mbo fé chhu nu ñkɪni Minnwi. ² Non ña a chrā nu mon ngɪni chrà ne lo nji'i nchrā pi ni ngwa, a chrā pi ni Minnwi, nthe ña non lo nji nnu ña a chhu nu ne, ndo a chrā pi pa nnu ləin mon Jijwe. ³ Ndo non ña a chrā pi ñkɪni Minnwi ne, chrā pi ni ngwamishua nɔ ghēre nu vugu pugu ku'ɔ mon pin, mā'an ghrí yugu, pugu pa njù'ɔ yugu. ⁴ Non ña a chrā mon ngɪni chrà ne ghēre pi wu'ɔ non yi ndo non ña a chhu pi ñkɪni Minnwi ne ghēre pi choshi.

⁵ Ndwe, ñkhwā ña nguon yəi chrā mon ngɪni chrà ndo ñka khwā nga'a pi ña pəi chii ñkɪni Minnwi. Non ña a chii pi ñkɪni Minnwi ne chaa non ña a chrā pi mon ngɪni chrà ne, kan a nein non pɔ nɔ tūgu nu ngɪni chrà gho, nne ña minthe a ghēre choshi.

⁶ Pa lin pan, mī ntho njəi vəi nchrā ni pəi pi mon ngɪni chrà, a ghēre vəi pi ni kho, kan a nein,

ñtūgu pi yichəi nnu ña Minnwi nōon nɛ, ki yichəi nnu lina, ki yəi nu nnu nchhu ki yichəi yaon yɛ'í? ⁷ Nji'í nthɛ pi pa yaon ña a lɔ mbɔ yi maon, nɔ pa mbó, ki miləngəiñ nɔ pa'ó nu lóu, a nthɛ pi ji nnu ña maon pighɔ chhu nu nɛ pi neiñ nɔ ha'an pi mien ki lɔ mba'ó shi'í? ⁸ Ki pi mvā'a pa'ó nu kwěi, a ji gǒ nnu ña a chhu nu nɛ nɔ piri nu non yi nɔ nchhò?

⁹ A wu'ɔ ha'an a pɔ ni pəi nɛ. Pəi nchrā mon ɱgɛni chrà ña ɱgwa lɔ nja'ó nu nɛ, ɱon kie pi neiñ nji nnu ña ɔ chhu nɛ? Nthɛ ña pəi shi nthɔ nchrā nu pi mon ghanji.

¹⁰ Nnu khuthɔ lɔ nu'unj mbɔ ña ntou pa ɱkwan ɱkwan chrà pɔ mon mbhi, ndɔ pa'a kan ta'a yi lɔ nji'í mbɔ ki lɔ mfā'ó njin yi. ¹¹ A mbɔ ki'ɛ ña ndɔ nji'í nji njin chrà, mbɔ shhi ɱon ghɔ ña a chrā nu nɛ pi nɔ ɱgɛni, juju ɱkaa yu pɔ yəi mu pi nɔ ɱgɛni. ¹² A wu'ɔ nɔ ha'an a pɔ ni pəi ña pəi khwā nu nɔ fā'ó nu pa fé mon Jijwe nɛ, pəi pa'ó nɔ ghəi nu shhi mon pa fé ña a ghɛrɛ choshi ku'ɔ nɛ.

¹³ Nthɛ yie ghɔ ki'ɛ, ɱon ña a ghà nchrā mon pa ɱgɛni chrà nɛ, luon ña pi fɛ ghrí shwei nu njin yi. ¹⁴ Nthɛ ña mi nduon Minnwi mon ɱgɛni chrà, jijwe a luon nu ndɔ pa'a ndɔ nji njin sheshe nnu ghɔ mon lina a.

¹⁵ Ti mi shi nchwīe pi neiñ ki'ɛ? Nshi nduon ni jijwe a, ndɔ mbini nduon ni lina a. Nshi njrāo ɱkhí ɱga'ó Minnwi ni jijwe a, ɱgu'ɔ mbini njrāo ni lina a. ¹⁶ Kien nɛnɛ, ɔ mfe tōo nu ni jijwe yɔ, ɱon ña a lɔ nji'í mfā'ó fé yei, ña pəi yu luon nu nɛ, a kie pi neiñ nchhu ña, "A yie!" ni tōo nu

gho ɔ fe nu ne, no ha'an a mien ki ji njin yi?
¹⁷ Nthe ɔ tho nja mfe pi too nu shini,
 ndo pa'a a lo nji'i nchho ngere yini non.

¹⁸ Ntoo Minnwi ɔ nja nja nchrā mon pa ngini
 chrā ncha nguon yai ghao. ¹⁹ Ndo mon choshi,
 a lo nka pwa pi nja nchrā tien ndigi chrā ni lina a,
 nne nja ntigi pichai ngwa, ncha nja nchrā wun
 nkan chrā mon pa ngini chrā?

²⁰ Pa lin pan, ki'i pai pi'i nnu no pa puon pro.
 Pai po pi puon fhu mon pa nnu piphi, ndo mon
 pi'i nu nnu yai, pai po pa ntinimme. ²¹ Pi na'an
 mon nwa'anli gi nja,

"Ntogo pi nkuon pa ngini chrā pugu pa nnu nja
 a taon ncho pa ghini ne,
 nshi nchrā ni ngwa pei.

Nji'i nthe pi nenne mba'a pugu yi'i nja'o,
 a chhu ju Taatho."

²² Nthe yie gho, pa ngini chrā po pi li ki lo mbo
 pi ni ghan pin, a po pi ni ghan ki pin, ndo yai nu
 nnu mbho Minnwi nchhu, po pi li, ndo ki lo mbo
 pi ni ghan ki pin, a po pi ni ghan pin. ²³ Ndo ti
 a kan mbo nja nguon ngwa mon choshi kiri ta'a
 li'i, nguon ngwa ghao tho nchrā pi ngini chrā,
 pa ngwa mbhi, ki ghan ki pin nii njei, pa'a pugu
 lo nchhu nja pai cho mbapa? ²⁴ Ndo ti nguon
 ngwa kan njei pi nnu mbho Minnwi nchhu nu,
 ngan ki pin, ki non mbhi nii, nguon nnu gho nja
 pi chhu nu ne wein vi, nguon nnu gho nja a ya'o
 ne sha'a vi. ²⁵ Pa nnu lein pe nja a ni mbo njū'ɔ
 yu ne taon paa, nne a gū ni puɔ yi shhe, nja'o
 Minnwi, nchhu nu nja Minnwi ya mbo shina pai.

Nkwany ha'an a pie na pi gha'o Minnwi mon choshi ne

²⁶ Yei nnu na nchhu nu ne, ma lin pan. Ndi na pa'i kiri ta'a li'i ne, ta'a non mfa'o nkhi gha'o Minnwi, yichai fa'o yaon no ye'i nu, yichai fa'o nnu na pi non gho, ndo yichai fa'o ngini chra ki tugu nu ngini chra gho. Pa'i chwie nguon pa nnu po pi no ghere nu choshi a ku'o. ²⁷ Ti sheshenon nchra nu mon ngini chra, a pie na a po paa ngwa, ti a nga'a a po yi trei, ta'a non chra mfe shina ni ndin vi, ndo a pie na yichai non tugu. ²⁸ Ndo ti non mien ki lo mbo no tugu nu, a pie na sheshenon vugu lere lan mon choshi, ngu'o nchra pi ni non yi pugu Minnwi.

²⁹ A pie na pa njali'i Minnwi pi paa ki pi trei chra, pichai lii nnu ha'an pugu chhu nu ne shishi'i. ³⁰ Ndo ti Taathon non ni yichai non na a chocho ne, a pie na non na a chra nu ne lere lan. ³¹ Nthe na minthe nguon vai, pa ta'a ta'a, chhu nkini lo mbho Minnwi, nne na minthe nguon ngwa ye'i yaon ndo mfa'o ma'an nj'u'o. ³² Non ha'an a fa'o fe chi nu nkini Minnwi no ha'an Jijwe Minnwi fe ne fa'o nji no wein nu non yi, njwere ji shina. ³³ Nthe na Minnwi lo mbo Minnwi vuvu'u, ndo a po pi yi ta'anggi, wu'o no ha'an a po mon nguon pa choshi ngwa Minnwi pi taontaon ne.

³⁴ Pingelere lan mon pa choshi, nthe na pi lo mbin na pugu chra. A pie na pugu shwi'i non yugu no ha'an gi chhu ne. ³⁵ Sheshe nnu mbo na pugu khwa no ye'i nu, a pie na pugu pie ni pa

laon pugu la'a. Nthe ña a nnu lritho ni mingwe no chrā nu mon choshi.

³⁶ Ki chrā Minnwi ni ndho pi mbho pəi ntho? Ki a wu'ɔ pəi tə'i vəi ña chrā Minnwi chəiñ mbho pəi? ³⁷ Sheshenon mbī'i ña a ñgan chīi ñkīni Minnwi, ki mfā'o fé llo mbho Jijwe Minnwi, a fā'o no ji nu ña nnu ña nā'an nu ni pəi ne po pi kina llo mbho Taatho. ³⁸ Sheshenon mien ki lo nji nnu yei, kan pi lo nji vi.

³⁹ Nthe yie gho, ma lñ pan, pəi ya nshigi no chīi nu ñkīni Minnwi, ndo ki lo nji'i ndāa ña ki'i ñgwa chrā nu mon pa ñgini chrā. ⁴⁰ Ndo a pie ña pi chwie ñguon pa nnu shishi'i ndo mbo mon shendaon ña a kā'o ne.

15

Krishto pini nu'un ñku'ɔ mon gu

¹ Ndwe, ma pa lñ pan, nshi ñkwīñ vəi ni pwa pisha'akhə ña mi ni nchīi ni pəi ne, ña pəi ni mbin ndo nthi mon gho a tini ne. ² A pwa pisha'akhə yei ña a kwe vəi no ha'an pəi ñgwēiñ chrā ña ñki chīi ni pəi ne a tini, kien nne kan pin nu yəi ni mbo pi ghagha.

³ Yaon ha'an pi ni mfe vəi ne, ñki fe ni pəi no fūon mme nnu: ña Krishto ni ñkhu nthe phi yia no ha'an Nwa'anli Minnwi chhu ne, ⁴ pugu pa ña pi ni ntwei vi, pugu pa ña a ni ñga mbo trei llé a pini nu'un ñku'ɔ no ha'an Nwa'anli Minnwi chhu ne, ⁵ pugu pa ña a ni nōon non yi ni Kefa, mbra ki'ε ni ñguon paanchro ghan ntaon pi. ⁶ Mbini nōon non yi ni pichəi pa ghan younjin pi ti ntogo tien ñkii yugu ta'a kien shhe, ntou

yugu wu'ɔ mbi'i mbhi, nji'i nthe nɔ ha'an pichɛi kwo khu nɛ. ⁷ Mbini nɔɔn non yi ki'ɛ ni Jɛin, nɔɔn ki'ɛ ni nguon pa ghan ntaon pi. ⁸ Ndugwi yi, a nɔɔn non yi vɛi nkaa mu nɔ non na pi phi vi pi ki ndii lo nkā'o. ⁹ Nthe na mi ndugwi njin shina nguon pa ghan ntaon Jishɔ ghao, pa'a ndo nkā'o na pi mɛin a ni ngan ntaon Jishɔ nthe na mi ni mfe ngə'i ni choshi Minnwi.

¹⁰ Ndo, ntɔɔ pi nkuon pwapun Minnwi, mi yaon na mi yie ghɔ nɛ, ndo ti pa'a pwapun yi vɛi ni ndo mbhe pi ghagha. Ndo nki ka fā'a fā'a nchaa nguon pa ghan ntaon Jishɔ, ndo a shini ndo nja nthɔ mfā'a mmu, a ni mfā'a pwapun Minnwi mbij mu. ¹¹ Ki a ni mbo pi mmu ki pugu, yei yaon na pigi ni nchii nɛ, mbo yaon na pɛi ni mbij nɛ.

Pa ngwa ha'an pugu khu nɛ shi mbini nku'ɔ mon gu

¹² Ndwe, pi nchii na Krishto pini nu'un nku'ɔ mon gu, pichɛi ngwa shina pɛi kie pi nein nchhu na mba'a ngwa ha'an pugu khu nɛ pini nu'un nku'ɔ? ¹³ Ndo ti ä mbo na mba'a ngwa khu pini nu'un nku'ɔ mon gu, kan nji'i nthe pi Krishto lo nji'i nku'ɔ mon gu, ¹⁴ ndo ti ä mbo na Krishto lo nji'i nku'ɔ mon gu, kan nnu na pigi chii nu nɛ lo nji'i mfā'o ghɛrɛ, ndo pa'a pin yɛi lo mfā'o ghɛrɛ. ¹⁵ Nɔ pigi nu, a nɔɔn na pigi chho ndɛ'i pi ngien nthe Minnwi, nthe na pigi chhu nu na a ni nchwie Krishto ku'ɔ mon gu, ndo pa'a a lo nji'i nchwie a ku'ɔ shini mon gu, nɔ ha'an ä mbo nnu shini na mba'a ngwa khu ku'ɔ mon gu. ¹⁶ Ä mbo na mba'a pa ngwa ha'an pugu khu nɛ ku'ɔ,

ye nōon̄ ña nji'i nthe pi Krishto shini ndo ñku'ɔ. ¹⁷ Ndo ti ä mbo ña Krishto shini ndo ñku'ɔ mon̄ gu, kan̄ pin̄ yɔ pɔ pi ghagha ndo pəi wu'ɔ mbini mbo mon̄ phi yəi. ¹⁸ Nne kan̄ ñgwa pɛ ña pugu khu ndo mbo ghan̄ pin̄ Krishto nɛ phe gha. ¹⁹ Pia mfā'o kwà'a yia mbin̄ Krishto pi wu'ɔ mon̄ yei chombhi hein̄, a pie ña pi kwoshini yia nchaa ñguon̄ ñgwa.

²⁰ Ndo shishini, Krishto ku'ɔ llo mon̄ gu. A fūon̄ ñon̄ nɔ ku'ɔ nu nɔ nōon̄ nu ña ñgwa pɛ ña pugu kwo khu nɛ shi ñku'ɔ. ²¹ Nthe ña nɔ ha'an̄ a ni ntɔgɔ mbhɔ ta'a ñon̄, guthɔ nɛ, a wu'ɔ mbini ntɔgɔ pi mbhɔ ta'a ñon̄ ña ñgwa ha'an̄ pugu khu nɛ shi mbini ñku'ɔ. ²² Nthe ña wu'ɔ nɔ ha'an̄ mon̄ Adan̄ ñguon̄ ñgwa khu nɛ, wu'ɔ nenne, mon̄ Krishto pi shi nchwīe ñguon̄ ñgwa pɔ pi maon̄. ²³ Ndo sheshen̄on̄ shi ñku'ɔ mon̄ ji ndii, Krishto pɔ fūon̄ yi shina ñguon̄ yi, nne ki'ɛ mon̄ ndii ye ña a shi nthɔ nɛ, a pɔ ñgwa pɛ ña pugu pɔ pi yi Krishto nɛ.

²⁴ Nne ki'ɛ ndugwi yi thɔ, ndii ña a shi ncha'a nji sha'a nu ndu'u ni Minnwi Tăa, ndii ña a kwo piri ñguon̄ ghrí ña pugu sha'a nu nɛ pugu pa memme ñgwa pugu pa memme ghan̄ nji. ²⁵ Nthe ña a shi ñgu'ɔ nsha'a ti nu'un̄ nū'on̄ ñguon̄ pa mimbina pi la'o kwò yu. ²⁶ Ndugwi mimbina ni Krishto nɔ shi'i nu pɔ pi gu. ²⁷ Nthe ña, "Minnwi kwo nū'on̄ ñguon̄ yaon̄ ghao la'o kwò yu." Ndo ndii ña a chhu ña, "Ñguon̄ yaon̄ ghao kwo pɔ la'o kwò yu nɛ," khuthɔ lɔ nji'i mbo ña chrà ghɔ ña "ñguon̄ yaon̄" lɔ mbo pi ña Minnwi nduthɔ yi ña a nū'on̄ ñguon̄ yaon̄ la'o kwò Krishto pɔ

shina maonj pigho. ²⁸ Ndīi ña ñguonj yaonj ghao shi nja'ò pi mbhō yu ñe, kanj Muonj ñkaa yu shi nja'ò mbhō ju ña a nū'oj ñguonj yaonj la'ò kwò yu ñe, ñne ña Minnwi nthē a pò Taathò ñguonj yaonj ghao ñguonj li'i.

²⁹ Á mbō ña mba'a pa ñgwa ña pugu khu ñe yi'i ñku'ò, ghèrē yi pò pi khō ki'ē nò kwe nu ñgwa maonj ni ñkhĩ nò ligi pa ñgwa khu? Pi nu'uj ñkwe vugu ni ñkhĩ ña, nò ha'an̄ ä mienj ki pò ña yichəi llé pa ñgwa khu ma mbini ñku'ò monj gu?

³⁰ Ti a chwīe khō ki'ē pia pò monj cho gu ñguonj ndīi? ³¹ Pa līn panj, ñga ntogò monj gu ñguonj llé ghao. Titene ña ñga mfā'ò mbinj pəi, monj chombhi yia ña pia fā'ò mbinj Krishtō Jishò, mbō Taathò ñe, chwīe ñchhu ñenne. ³² Mi shi nshei pi khō, nò chrā nu nò ñonmishua nò ha'an̄ ä mbō ña ñgwie ñkrò pi ghagha pigi pa minyienj moonj trū Efeshò? Á mbō ña mba'a ñgwa ha'an̄ pugu khu ñe pini ñku'ò, “A pie ña pia ji ndò nnu nthē ña yua shi mbō pia khu.” ³³ Ki'i ñonj fīi vəi: “Taannu pīphi ghà mbiri mbha nnu shi'i.” ³⁴ Pəi pīni ni lina yəi nò ha'an̄ a pie ña pəi chwīe ñe ndò mienj mbha nnu pīphi yəi fə. Nchhu yei a pò nnu lrithò ni pəi ña pichəi ñgwa shina pəi lo ndò nji Minnwi.

Noj ña a ku'ò monj gu ñe

³⁵ Ndò yichəi ñonj shi mbie ña, “Pa ñgwa khu ghà mbini ñku'ò pi ñeinj? Pugu ghà ñku'ò pi ni yəi ñkwanj nonj?” ³⁶ Yaonj na yei! Yaonj ña o phī ñe nthē pa'a a lo nji'i ñkhē ñku'ò ki lo mfūonj ñkhu ñkaonj. ³⁷ Yaonj ña o phī ñe, wu'ò mbō pi

mbia thi, kə'ichəi mbia shié gɛ, ki mbia yichəi yaon nduon ki lo nji'i mbo pi nkien mme thi gho na a khekhe nku'ɔ nɛ. ³⁸ Minnwi ghà mfe non ni mbia thi nkwan nɔ ha'an a khwā nɛ. Minnwi ghà nchwīe sheshe mbia thi khē mfā'o ji nkwan non. ³⁹ Nthe na nguon frèi pa yaon lo nji'i mbo pi ta'a nkwan. Pa ngwamishua fā'o yugu nkwan non, pa minyien fā'o yugu, pa mishi fā'o yugu, pa shhu fā'o yugu. ⁴⁰ Pi fā'o pa nkwan non mbo yi po, pugu pa non mbo yi nkuon shhe. Nkwan non po fā'o yugu nkwan ndipwa, pa nkwan non na a yi shhe nɛ fā'o ji nkwan ndipwa. ⁴¹ Minaon fā'o ji nkwan ndipwa, fhu fā'o ji nkwan ndipwa, pa finəi fā'o yugu nkwan ndipwa. Pa finəi kwri pugu pa pichəi mon ndipwa.

⁴² A ha'an a po ni ngwa pɛ na pugu khu mbini nku'ɔ nɛ. Yaon na pi phī nɛ, yaon na a nthe a piri nɛ, yaon na a ku'ɔ nɛ nthe pa'a a lo nji'i mbiri. ⁴³ Ndiɪ na pi twei nu nɛ, ɔ lii a wuwuru ndo ndiɪ na a ku'ɔ nu nɛ a ku'ɔ mon ndipwa. Ndiɪ na pi twei nu nɛ pa'a a lo mfā'o ghrí, ndo ndiɪ na a ku'ɔ nu nɛ a fā'o ghrí. ⁴⁴ Pi twei nɔ non na pi phi non nɔ gho nkuon mbhi hein nɛ, a ku'ɔ nɔ non na a chho Jijwe mon gho nɛ. Non mbo na pi phī non nɔ gho nkuon mbhi hein, kan non pini mbo na a chho Jijwe mon gho.

⁴⁵ Nne pi nā'an na, "Fūon non, mbo Adan, ni mbo non maon," ndugwi Adan ni ngū jijwe fe chombhi. ⁴⁶ A shini ndo mfūon yi jijwe mbo, a ni mfūon yi nkuon mbhi yei mbo nkaon yi jijwe maa mbo. ⁴⁷ Fūon non ni ndho nkuon shhe, pi chwīe vi pi ni nchí'a. Mbra non llo pi po. ⁴⁸ Wu'ɔ

nɔ ha'an nɔŋ nkuon shhe yei, ni mbo ne a wu'ɔ ha'an ngwa na pi chwie vugu ni nchi'a po ne. Wu'ɔ nɔ ha'an nɔŋ ghɔ na a llo po po ne, a ha'an pa po po ne. ⁴⁹ Wu'ɔ nɔ ha'an pia fa'o fhi nɔŋ na pi chwie vi ni nchi'a ne, a ha'an pia shi nde mfa'o fhi nɔŋ llo po ne.

⁵⁰ Nnu na nchhu nu ne po na, ma lin pan, mba'a frei pugu chhi fa'o shina mon Sha'afuon Minnwi, ndo mba'a yaon na a gha mbiri ne fa'o shina mon yaon na a shi'a mbiri.

⁵¹ Lii njei, ywere nnu yei, na a ni mbo yi leiŋ ne, mba'a a le ma nkhu nguon yia ghao, nguon yia ghao ma kwri, ⁵² nɔ muon kuo ndii nɔ mikwreiligi, ndii na pi shi ntua ndugwi ntan ne. Nthe na pi shi ntua ntan, pa ngwa na pugu kwo khu ne ku'ɔ ni non na mba'a a ma nu'un mbiri, nguon yia ghao kwri. ⁵³ Non yei na a gha mbiri ne yi'i na a kara mfa'o non na a shi'a mbiri ne, non yei na a gha nkhu ne yi'i na a kara mfa'o non na a shi'a nkhu ne. ⁵⁴ Ndi na non na a gha mbiri kara mfa'o non na shi'a mbiri ne, non yei na a gha nkhu fa'o non na a shi'a nkhu ne, chra yei na pi ni nchhu ne lɔgo li'i ki'e.

"Pi mmi gu mon gha'a nu mi.

⁵⁵ Yo! Gu, nji yo nɔ gha'a nu hin?

Yo! Gu, ngò yo hin?"

⁵⁶ Ngò gu po pi phi, nji phi po gi Mushi. ⁵⁷ Ndo pia too Minnwi na a fe gha'a nu ni pia ntogo pi mbho Taatho via mbo Jisho Krishto.

⁵⁸ Nthe yie ghɔ, ma nkien pa lin pan, pei thi a tini, ki'i pei chi'i, ngu'ɔ nchho ngai ghai shhi

mon fà'a Taathò, nji nu ña fà'a yøi mon Taathò shi lo nchhò mbhe pi ghagha.

16

Yaon fe no ghēre nu ghan pin no gho Jerushalein

¹ Ndwe, no chrā nu ñkuon nnu fe pa maon pi kiri no fe nu ni pa ñgwa Minnwi pi taonjaon* no ha'an ñki chhu ni pa choshi Galashia ña pugu chwē ne, p̄ai wu'ò nchwē pi nenne ñkaa p̄ai. ² Mon fūon llembi mon ñguon shwi'i tan, sheshenon v̄ai fā'ò no nū'on nu yichai fi'i mbin, ñkiri nu, wu'ò fi'i no ha'an a fā'ò ne, nji ña ñshi ñga ntho pa'a a lo nu'un mbo ña pi kwe nu wu'ò ndii gho. ³ Ndi ña ñshi nchoin ne, ñshi ntaon ñgwa pe ña p̄ai pin ne ni ñwa'anli pugu tien pa maon fé pigho ñḡai no Jerushalein. ⁴ A nshi mbo ña a pwa ña ñḡai ñkaa mu, kan pugu shi ntho pigi pugu gh̄ai ka'a.

Ñkwan no ha'an nyien Poo shi mbo ne

⁵ Nshi ñkra v̄ai ndii ña ñkwo tiri Mashedonia ne, nthē ña mb̄i'ni nu no togo nu Mashedonia, ⁶ k̄ai ch̄ai shi ntho pia la'a ka'a, k̄ai ch̄ai ti mbo pia ka'a mon pii ndii pa n̄on fiḡai, nji ña p̄ai shi ñḡere a no nyien nu sheshe li'i ña ñshi ñḡai ne. ⁷ Nthē ña ñdo ntā'a nu nj̄ai v̄ai ndwe pi wu'ò tothi. Ñkhwā ña pia chhò ka'a no yichai fi'i ndii no ha'an Taathò mbin. ⁸ Ndo shi nda'a Efesho ti

* **16:1** 16:1 Ghan pin pei ni mbo pi Jerushalein ntho nj̄ai ñḡai.

ndii ji Penteko kā'ò. ⁹ Nthe ña mme shìna pò vèi fò nò ñkieni mme fà'a, ndò ntou pa mimbina pò.

¹⁰ Ndiì ña Timoti shi nthò nɛ, p̄èi chwīe a fēi nonj yi shina p̄èi, nthe ña a chhò mfā'a pi fà'a Taathò nò ha'anj mummu fā'a nu nɛ. ¹¹ Nthe yie ghò, ki'i sheshenonj chī'è vi. P̄èi ghēre vi nò ha'anj a nyienj nu nɛ monj ghighri nji ña a shi ñkwèi njèi a, nthe ña nchhò njwɛre vi pugu pa pichèi ghanj pinj.

Pa ndugwi njij chrà

¹² Ndwe nthe ndīnj via Apolo, mi ni nja mfra nu titini ña a thò pugu pa pichèi ghanj pinj ñkra vèi. Ndò a shini ndò mbò pi khwatua yi kanj shigei ña a thò pi ndwe. A shi nthò ndii ña a fā'ò shìna nɛ.

¹³ P̄èi chhò ni lina m̄èi, nthi a tini monj pinj, p̄èi chwīe nnu nò pimbia, p̄èi thi a tini. ¹⁴ P̄èi chwīe ñguonj nnu ña p̄èi chwīe nu nɛ pi monj khwǎ.

¹⁵ P̄èi ji ña mbaanda Shitefana ni mbò pa fūonj ghanj pinj Akaya pugu pa ña pugu fɛ nonj yugu ni fà'a ñgwa Minnwi pi taonjaonj. Ndwe, ñdīgèi vèi, ma līnj panj, ¹⁶ p̄èi ya'ò nchò ñkwanj ñgwa pei pugu pa ñguonj pichèi ñgwa ña pugu nii monj fà'a ghò ndò mfe njù'ò yugu monj ghò nne nɛ. ¹⁷ Mfā'ò pwanju'ò nthe ña Shitefana, ni Fotunatu ni Akaiku ni nthò, nthe ña pugu chwīe nnu ña p̄èi shini ndò mbò heinj nò chwīe nu nɛ. ¹⁸ Nthe ña pugu ni mā'anj njù'ò a pugu pa yèi. P̄èi līi ñkwanj ñgwa nò pei shi'i.

¹⁹ Pa choshi monj Eshia mā'anj chrà yèi. Akwila pugu Prishika†, pugu pa choshi ña a pò nda pugu

† **16:19** 16:19 Prishika pò pi yichèi ligi Prishila.

ne, mā'añ chrà yəi shishi'i mon Taathɔ. ²⁰ Nguon pa ghañ piñ hein, mā'añ chrà yəi. Pəi chrā ni non pəi shishi'i ni pañ nu non.

²¹ Mmu, Pɔɔ, nə'añ chrā nu yei pi ni nyan mbhɔ.

²² Sheshenon mien ki fā'o khwǎ mbin Taathɔ, nchòɔ pɔ mbin yu. Taathɔ vigi! Thɔ!

²³ Jishɔ, mbɔ Taathɔ, nōon pwapun yi ni pəi.

²⁴ Khwǎ a pɔ mbin pəi ghao mon Krishto Jishɔ. A yie.

Nwa'anli Kin a Fhi

Bambalang: Nwa'anli Kin a Fhi (New Testament+)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bambalang

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

850ef3bb-da84-57bb-be90-e9077e8294e0